

Katechizm

dla

bierzmowanych

Bibliografia
“Katechizm dla bierzmowanych”,
ks. Tarsycjusz Sinka CM

Imprimatur
Kuria Metropolitalna w Krakowie
Bp Kazimierz Nycz
Ks. Jan Dyduch kanclerz
z dnia 21.11.1995 r. nr 2334/95

WIARA

Pan Bóg wychodzi naprzeciw człowiekowi

Bóg Ojciec

Jezus Chrystus

Duch Święty

Kościół powszechny

LITURGIA

Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego

- Sakrament chrztu

- Sakrament bierzmowania

- Sakrament Eucharystii

Sakramenty uzdrowienia

- Sakrament pokuty

- Namaszczenie chorych

Sakramenty społeczne

- Sakrament święceń

- Sakrament małżeństwa

Inne obrzędy liturgiczne

Sakramentalia

Pogrzeb chrześcijański

ŻYCIE CHRZEŚCIJAŃSKIE

Powołanie człowieka

Człowiek obrazem Boga

Powołanie do szczęścia

Wolność człowieka

Moralność czynów ludzkich

Moralność uczuć

Sumienie moralne

Cnoty

Grzech

Człowiek a społeczność

Życie społeczne

Sprawiedliwość społeczna

Prawo i łaska

Łaska i usprawiedliwienie

Kościół Matką i Wychowawczynią

Przykazania Kościelne

Przykazania Boże

Pierwsze przykazanie
Drugie przykazanie
Trzecie przykazanie
Czwarte przykazanie
Piąte przykazanie
Szóste przykazanie
Siódme przykazanie
Ósme przykazanie
Dziewiąte przykazanie
Dziesiąte przykazanie

MODLITWA CHRZEŚCIJAŃSKA

Objawienie modlitwy
Tradycja modlitwy
Życie modlitwy
Modlitwa Pańska
Ojcze nasz
Siedem prośb

MODLITWY

Modlitwa Pańska
Pozdrowienie Anielskie
Uwielbienie Boga w Trójcy Świętej
Sześć prawd wiary
Wyznanie wiary (mszalne)
Błogosławieństwa ewangeliczne
Modlitwa przed jedzeniem
Modlitwa po jedzeniu
Modlitwa przed nauką
Modlitwa po nauce
Akt wiary
Akt nadziei
Akt miłości
Akt żalu
Apel jasnogórski
Antyfona maryjańska
Anioł Pański
Tajemnice różańca
Stacje Drogi Krzyżowej
Gorzkie żale
Modlitwa za zmarłych
Akty uwielbienia

Wiara

PAN BÓG WYCHODZI NAPRZECIW CZŁOWIEKOWI

"Wielokrotnie i na różne sposoby przemawiał niegdyś Bóg do ojców przez proroków, a w tych ostatecznych dniach przemówił do nas przez Syna" (Hbr 1,1-2).

Dlaczego Pan Bóg stworzył człowieka?

Pan Bóg, nieskończenie doskonały i szczęśliwy, stworzył człowieka, aby dać mu udział w swoim szczęśliwym życiu.

Dlaczego człowiek szuka Pana Boga?

Człowiek szuka Pana Boga, ponieważ sam Stwórca wpisał to pragnienie w jego serce.

Za czym człowiek tęskni?

Człowiek tęskni za prawdą i szczęściem.

Gdzie człowiek znajduje zaspokojenie swoich tęsknot?

Zaspokojenie swoich najgłębszych tęsknot człowiek znajduje tylko w Bogu.

Jak człowiek poznaje Pana Boga?

Sam Pan Bóg objawia się i udziela człowiekowi. Daje mu odpowiedź na dręczące go pytania o sens i cel jego istnienia.

Gdzie zawarte jest Objawienie Boże?

Objawienie Boże zawarte jest w Piśmie świętym i Tradycji.

Co to jest Pismo święte?

Pismo święte jest to mowa Boga, spisana pod natchnieniem Ducha Świętego.

Z ilu ksiąg składa się Pismo święte?

Pismo święte jest zbiorem ksiąg świętych, na który składa się 46 ksiąg Starego i 27 ksiąg Nowego Testamentu.

Co to jest Tradycja?

Tradycja jest to nauka Chrystusa Pana powierzona Apostołom i przekazywana w nauczaniu Kościoła.

Ile jest źródeł prawd objawionych?

Jest jedno źródło prawd objawionych, na które składają się Pismo święte i Tradycja.

Kto może wyjaśniać Pismo święte i Tradycję?

Słowo Boże zapisane w Piśmie św. czy przekazywane przez Tradycję może autorytatywnie wyjaśniać jedynie Urząd Nauczycielski Kościoła katolickiego, to znaczy: papież i biskupi z nim zjednoczeni.

Co to jest wiara?

Wiara jest dobrowolnym uznaniem całej prawdy objawionej przez Boga.

Czy wiara jest konieczna do zbawienia?

Wiara jest konieczna do zbawienia, bo sam Pan Jezus powiedział: "Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony; a kto nie uwierzy, będzie potępiony" (Mk 16,16).

Jak nazywa się zbiór prawd wiary?

Zbiór podstawowych prawd wiary nazywa się "Symbolem wiary" lub "Wyznaniem wiary".

Co to jest "Skład Apostolski"?

"Skład Apostolski", to symbol wiary, uważany za wierne streszczenie wiary Apostołów. Składa się z dwunastu artykułów wiary.

Jak brzmi Skład Apostolski?

Skład Apostolski brzmi następująco:

**Wierzę w Boga,
Ojca wszechmogącego,
Stworzyciela nieba i ziemi.
I w Jezusa Chrystusa,
Syna Jego jedynego,
Pana naszego,
który się począł z Ducha Świętego,
narodził się z Maryi Panny.
Umęczon pod Ponckim Pilatem,
ukrzyżowan, umarł i pogrzebion.
Zstąpił do piekiel.
Trzeciego dnia zmartwychwstał.
Wstąpił na niebiosą,
siedzi po prawicy Boga Ojca
wszechmogącego.
Stamtąd przyjdzie sądzić
żywych i umarłych.
Wierzę w Ducha Świętego,
święty Kościół powszechny,
świętych obcowanie,
grzechów odpuszczenie,
ciała zmartwychwstanie
i żywot wieczny.
Amen.**

BÓG OJCIEC

ARTYKUŁ PIERWSZY

"Wierzę w Boga Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi".

Kto to jest Pan Bóg?

Pan Bóg jest to Duch nieskończenie doskonały, Stworzyciel nieba i ziemi, czyli "wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych".

Co rozumiemy przez tajemnicę Trójcy świętej?

Przez tajemnicę Trójcy świętej rozumiemy, że jest jeden Bóg w trzech Osobach: Bóg Ojciec, Syn Boży i Duch Święty.

Skąd znamy tajemnicę Trójcy świętej?

Sam Pan Bóg objawiając się, pozwolił nam poznać siebie jako Ojca, Syna i Ducha Świętego.

Jaka jest nasza więź z Trójcą Świętą?

Przez łaskę chrztu: "w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego", zostaliśmy wezwani do uczestnictwa w życiu Trójcy świętej na ziemi w mroku wiary, a po śmierci w światłości wiecznej.

Co to znaczy, że Bóg jest wszechmocny?

Bóg jest wszechmocny, znaczy, że "dla Boga nie ma nic niemożliwego" (Łk 1,37).

Co to znaczy, że Bóg jest Stworzycielem?

Pana Boga nazywamy Stworzycielem, ponieważ sam stworzył wszechświat w sposób wolny, bezpośredni i bez żadnej pomocy.

W jakim celu Pan Bóg stworzył świat?

Pan Bóg stworzył świat, aby ukazać swoją chwałę i udzielić jej stworzeniom.

Co to jest Opatrzność Boża?

Przez Opatrzność Bożą rozumiemy zrządzania Boże, przez które z miłością i mądrością prowadzi On wszystkie swoje stworzenia do ich ostatecznego celu.

Kim są aniołowie?

Aniołowie są to stworzenia duchowe, które nieustannie wielbią Boga i służą Jego zbawczym planom.

Skąd wiemy o istnieniu aniołów?

O aniołach jako duchach rozumnych i wolnych wiemy z Pisma świętego i z Tradycji Kościoła.

Jak nazywamy aniołów, którzy opiekują się nami?

Aniołów, którzy nami się opiekują, nazywamy Aniołami Stróżami. Są naszymi Stróżami od urodzenia aż do śmierci i wstawiają się za nami u Boga.

Kim są złe duchy?

Złe duchy, czyli szatan i inne demony są upadłymi aniołami, którzy dobrowolnie odrzucili służbę Bogu i Jego planom zbawczym.

Na czym polegają pokusy diabelskie?

Do swego buntu przeciwko Bogu, złe duchy usiłują przyłączyć człowieka i kuszą go kłamliwymi "korzyściami".

Kim jest człowiek?

Człowiek jest stworzeniem rozumnym i wolnym, który ma ciało i duszę nieśmiertelną.

Skąd pochodzi dusza nieśmiertelna?

Nauka wiary przyjmuje, że duszę duchową i nieśmiertelną Bóg stwarza sam bezpośrednio.

Jakimi byli pierwsi ludzie?

Objawienie Boże poucza nas, że pierwsi ludzie żyli w świętości i sprawiedliwości, cieszyli się przyjaźnią z Bogiem i byli szczęśliwi.

Na czym polegał grzech pierworodny?

Grzech pierworodny polegał na tym, że człowiek kuszony przez Złego ducha nadużył swej wolności, przeciwstawił się Bogu chcąc swój cel osiągnąć bez pomocy Boga.

Jakie są skutki grzechu pierworodnego?

Grzech pierworodny spowodował, że człowiek utracił pierwotną świętość i sprawiedliwość, które Adam otrzymał od Boga nie tylko dla siebie, lecz dla wszystkich ludzi. Ponadto przez ten grzech natura ludzka została osłabiona w swoich władzach, poddana niewiedzy, cierpieniu i panowaniu śmierci; stała się też skłonną do grzechu (skłonność tę nazywamy "pożądliwością").

Dlaczego ludzie rodzą się z grzechem?

Ludzie rodzą się z grzechem pierworodnym, ponieważ grzech ten przekazywany jest wraz z naturą ludzką, przez rodzenie.

Jak człowiek wy dostał się z niewoli grzechu?

Zwycięstwo nad grzechem odniesione przez Chrystusa dało nam większe dobra niż te, których pozba wił nas grzech. "Gdzie wzmógł się grzech, tam jeszcze obficie j rozlała się łaska" (Rz 5,20).

JEZUS CHRYSTUS

ARTYKUŁ DRUGI

"W Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedyne go, Pana naszego."

Co oznacza, imię "Jezus"?

Hebrajskie imię Jezus po polsku znaczy: "Bóg zbawia". Oznacza więc Zbawiciela. Imię to nadano Dzieci ęciu narodzonemu z Maryi Dziewicy, ponieważ On "zbawi lud swój od jego grzechów" (Mt 1, 21).

Co oznacza imię "Chrystus"?

Imię "Chrystus" znaczy "Namaszczony". Jezus jest Chrystusem, ponieważ "Bóg namaścił Go Duchem Świętym i mocą" (Dz 10,38).

Co oznacza imię "Syn Boży"?

Imię "Syn Boży" oznacza, że Jezus Chrystus jest jedynym Synem Boga Ojca i samym Bogiem (J 1,1...)

Co oznacza imię "Pan"?

Imię "Pan" oznacza Boskie panowanie. W Ewangeliach ten Boski tytuł bardzo często odnosi się do Chrystusa. Raz po raz występuje także w modlitwach chrześcijańskich.

Kim jest Jezus Chrystus?

Jezus Chrystus jest Synem Bożym, który stał się człowiekiem dla naszego zbawienia.

ARTYKUŁ TRZECI

"Który się począł z Ducha Świętego, narodził się z Maryi Panny"

Co to jest Wcielenie?

Wcieleniem nazywamy tajemnicę zjednoczenia natury Boskiej z naturą ludzką w jednej Osobie Słowa. "Słowo stało się ciałem" (J 1,14).

Czy Chrystus ma ludzki rozum i wolę?

Chrystus ma ludzki rozum i wolę, doskonale zgodne i podporządkowane Boskiemu rozumowi i woli, które posiada wspólnie z Ojcem i Duchem Świętym.

Co wiemy o Matce Chrystusa?

Pan Bóg wybrał Maryję Dziewicę, aby była Matką Jego Syna. Dlatego uczynił Ją "pełną łaski" (Łk 1, 28); od pierwszej chwili swego poczęcia została całkowicie zachowana od grzechu pierworodnego; przez całe życie wolną była od wszelkiego grzechu osobistego.

Dlaczego Maryję nazywamy "Matką Bożą"?

Najświętszą Maryję Pannę nazywamy "Matką Bożą", ponieważ jest Ona Matką Syna Bożego, który stał się człowiekiem dla naszego zbawienia.

Kim jest święty Józef?

Maryja Dziewica poślubiona była "mężowi, imieniem Józef, z rodu Dawida" (Łk 1,26). Był On zatem głową Świętej Rodziny, jej Opiekunem i Żywicielem.

Jakie znaczenie ma dla nas ziemskie życie Jezusa w Nazarecie?

Pan Jezus przez swoje poddanie się Maryi i Józefowi, a także przez swoją pracę w ciągu długich lat w Nazarecie, daje nam przykład świętości w życiu codziennym, w rodzinie i w pracy.

Kiedy zapoczątkowane zostało Królestwo Boże na ziemi?

Królestwo Boże zajaśniało ludziom w słowie, czynach i obecności Chrystusa (LG 5). Jego przedłużeniem jest Kościół, którego klucze zostały powierzone Piotrowi.

ARTYKUŁ CZWARTY

"umęczon pod Ponckim Pilatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion"

Dlaczego Pan Jezus napotkał na opór ze strony niektórych Żydów?

Pan Jezus uzdrawiał w szabat, odpuszczał grzechy itp., co potwierdzało Jego Bóstwo, a co drażniło niektórych Żydów. Nie uznając Boga, który stał się człowiekiem, widzieli oni w Chrystusie "człowieka uważającego się za Boga" (J 10, 33) i osadzili Go jako bluźniercę.

Z czyjej inicjatywy dokonało się nasze zbawienie?

Nasze zbawienie wypływa z inicjatywy Ojca niebieskiego, który "nas umiłował i posłał Syna swojego jako ofiarę przebłagalną za nasze grzechy" (1 J 4,10).

Jak dokonało się nasze odkupienie?

Nasze odkupienie dokonało się w ten sposób, że Chrystus "przyszedł dać swoje życie na okup za wielu" (Mt 20,28) czyli dobrowolnie ofiarował swoje życie na krzyżu dla naszego zbawienia, bo umiłował nas "do końca" (J 13,1).

Co wysłużył nam Chrystus przez swoją Ofiarę?

Przez swoją Ofiarę na krzyżu Chrystus Pan wybawił nas:

- od grzechów i od potępienia wiecznego oraz wysłużył nam:
- łaskę Bożą i życie wieczne.

Czy pogrzebane ciało Chrystusa nadal zjednoczone było z Bóstwem?

Gdy Chrystus przebywał w grobie, Jego Boska Osoba nieustannie pozostawała zjednoczona zarówno z Jego duszą, jak i z Jego ciałem, chociaż były oddzielone od siebie przez śmierć.

ARTYKUŁ PIĄTY

"Zstąpił do piekiel, trzeciego dnia zmartwychwstał".

Co oznacza wyraz "zstąpił do piekiel"?

Mówiąc "zstąpił do piekiel" wyznajemy, że Jezus rzeczywiście umarł, a Jego dusza zjednoczona z Boską Osobą zstąpiła do krainy zmarłych, aby sprawiedliwych, oczekujących tam na swoje wybawienie, wprowadzić do nieba.

Czy zmartwychwstanie Chrystusa jest tylko faktem historycznym?

Zmartwychwstanie Chrystusa jest przedmiotem wiary jako fakt historyczny i jako wejście uwielbionego człowieczeństwa Chrystusa do chwały Bożej.

Czego uczy nas prawda o zmartwychwstaniu Chrystusa?

Prawda o zmartwychwstaniu Chrystusa poucza nas, że Chrystus jako "pierworodny spośród umarłych" (Kol 1,18) zapowiada nasze przyszłe zmartwychwstanie. "Jak w Adamie wszyscy umierają, tak też w Chrystusie wszyscy będą ożywieni" (1 Kor 15,22).

ARTYKUŁ SZÓSTY

"Wstąpił na niebiosa, siedzi po prawicy Boga, Ojca wszechmogącego"

Kiedy Chrystus Pan wstąpił do nieba?

Chrystus Pan wstąpił do nieba czterdziestego dnia po swoim zmartwychwstaniu. Przez te czterdzieści dni Pan Jezus ukazywał się swoim Apostołom, pouczał ich i utwierdzał w wierze.

Co to jest wniebowstąpienie?

Przez wniebowstąpienie rozumiemy wejście Chrystusa wraz z uwielbionym człowieczeństwem do chwały niebieskiej.

Jaki związek z nami ma wniebowstąpienie Chrystusa?

Wniebowstąpienie Chrystusa daje nam nadzieję zjednoczenia się z Nim w wiecznej chwale.

Na czym opieramy nadzieję naszego wniebowzięcia?

Naszą nadzieję wejścia do chwały niebieskiej opieramy na słowach Chrystusa: "Idę przygotować wam miejsce. A gdy odejdę i przygotuję wam miejsce, przyjdę powtórnie i zabiorę was do siebie, abyście i wy byli tam, gdzie Ja jestem" (J 14,2-3).

Czy Chrystus w niebie w dalszym ciągu troszczy się o nas?

Chrystus Pan, jako jedyny Kapłan nowego i wiecznego Przymierza "wszedł do nieba, aby teraz wstawiać się za nami przed obliczem Boga" (Hbr 9,24).

ARTYKUŁ SIÓDMY

"Stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych"

Jak dokona się sąd ostateczny?

W dniu ostatecznym Chrystus Pan przyjdzie w chwale sądzić żywych i umarłych. "Wszyscy musimy stanąć przed trybunałem Chrystusa, aby każdy otrzymał zapłatę za uczynki dokonane w ciele, złe lub dobre" (2 Kor 5,10).

Czy dobro ostatecznie zwycięży?

Na końcu świata Chrystus doprowadzi do ostatecznego zwycięstwa dobra nad złem, które w historii rosły razem, jak pszenica i chwast (Mt 13,24-30).

DUCH ŚWIĘTY

ARTYKUŁ ÓSMY

"Wierzę w Ducha Świętego"

Kim jest Duch Święty?

Duch Święty jest trzecią Osobą Boską, która pochodzi od Ojca i Syna.

Co znaczy wierzyć w Ducha Świętego?

Wierzyć w Ducha Świętego oznacza wyznawać, że jest On jedną z Osób Trójcy świętej, współ-istotny Ojcu i Synowi, "który z Ojcem i Synem wspólnie odbiera uwielbienie i chwałę".

KOŚCIÓŁ POWSZECHNY

ARTYKUŁ DZIEWIĄTY

"Wierzę... w święty Kościół powszechny, świętych obcowanie"

Co to jest Kościół?

Kościół jest to lud gromadzony przez Boga na całym świecie. Kościołem jest także wspólnota miejscowa oraz zgromadzenie liturgiczne, zwłaszcza zgromadzenie eucharystyczne.

Jakie są początki Kościoła?

Chrystus Pan gromadził wokół siebie uczniów, spośród których wybrał dwunastu Apostołów, czyniąc Piotra widzialną głową Kościoła.

Kiedy w pełni uwidocznił się Kościół?

Kościół Chrystusowy uwidocznił się w pełni, gdy ożywił go Duch Święty w dniu Zielonych Świąt.

Jakimi słowami Pan Jezus dał Piotrowi władzę najwyższego pasterza?

Chrystus powiedział do Piotra: "Ty jesteś Piotr, czyli skała, i na tej skale zbuduję Kościół mój, a bramy piekielne nie przemogą go. Dam ci też klucze królestwa niebieskiego; cokolwiek zwiążesz na ziemi będzie związane w niebie, a co rozwiążesz na ziemi będzie rozwiązane w niebie" (Mt 16,18-19). Następcą św. Piotra jest biskup Rzymu, zwany papieżem.

Jaką władzę posiada papież?

Z ustanowienia Bożego papież posiada najwyższą, pełną i powszechną władzę duszpasterską. Cieszy się także przywilejem nieomyłności, gdy uroczyście ogłasza ostateczne postanowienia w sprawach wiary i moralności.

Jakich uprawnień udzielił Pan Jezus Apostołom?

Uprawnienia udzielone przez Chrystusa Apostołom podobne są do uprawnień Piotra: "Wszystko, co zwiążecie na ziemi, będzie związane w niebie, a co rozwiążecie na ziemi będzie rozwiązane w niebie" (Mt 18,18).

Na kogo przeszły uprawnienia Apostołów?

Uprawnienia Apostołów przeszły na ich następców, to jest na biskupów.

Na czym polega władza kolegialna w Kościele?

Władza kolegialna w Kościele Chrystusowym polega na tym, że sprawuje ją następca Piotra oraz kolegium biskupów pozostających z nim we wspólnocie.

Jaki nakaz dał Pan Jezus Apostołom przed wniebowstąpieniem?

Przed wniebowstąpieniem Pan Jezus nakazał Apostołom: "Dana mi jest wszelka władza w niebie i na ziemi. Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem. A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata" (Mt 28,18-20).

Kościół jest widzialny czy niewidzialny?

Kościół jest równocześnie widzialny i niewidzialny, ludzki i Boski, jest społecznością hierarchiczną i Mistycznym Ciałem Chrystusa, ożywionym przez Ducha Świętego. Jest tajemnicą wiary.

W jaki sposób można stać się członkiem Kościoła?

Do Ludu Bożego wchodzi się przez wiarę i chrzest.

Jakie są podstawowe cechy Kościoła?

Kościół jest jeden, święty, powszechny i apostołski.

Co to znaczy, że Kościół jest jeden?

Kościół jest "jeden", ponieważ ma jednego Pana, wyznaje jedną wiarę, rodzi się z jednego chrztu, tworzy jedno Mistyczne Ciało Chrystusa, ożywiany przez jednego Ducha Świętego.

Co to znaczy, że Kościół jest "święty"?

Kościół jest "święty", ponieważ jego twórcą jest najświętszy Bóg; Chrystus wydał się na ofiarę, aby go uświęcić; ożywia go Duch Święty.

Co to znaczy, że Kościół jest "powszechny"?

Kościół jest "powszechny", ponieważ głosi on całość prawd wiary, rozdziela wszystkie środki zbawienia jakie posiada i posłany jest do wszystkich narodów.

Co to znaczy, że Kościół jest "apostołski"?

Kościół jest "apostołski", ponieważ zbudowany jest na fundamencie Apostołów, nieomylnie zachowuje prawdę i Chrystus nim rządzi przez Piotra i Apostołów, obecnych w papieżu i biskupach.

Jaka jest struktura Kościoła?

Z ustanowienia Bożego Kościół ma strukturę hierarchiczną; są w nim osoby sprawujące święte urzędy:

- biskupi, prezbiterzy,
- diakoni - nazywani duchownymi
- osoby pozostałych wiernych - nazywane świeckimi lub laikami.

Kim są ludzie poświęceni Bogu?

Spośród duchownych i świeckich wywodzą się wierni, którzy w sposób szczególny poświęcili się Bogu przez śluby posłuszeństwa, ubóstwa i czystości. Nazywają się zakonnikami lub zakonnicami.

Jakie wlanie w Kościele mają ludzie świeccy?

Świeccy ochrzczeni są w Kościele powołani do zdobywania świętości i do apostołowania w świecie.

Co to jest "świętych obcowanie"?

"Świątych obcowanie" jest to duchowa łączność:

- wiernych żyjących na ziemi,
- dusz będących w czyśćcu,
- świętych w niebie.

Wszystkich łączy jeden Kościół, który pielgrzymuje (na ziemi), cierpi (w czyśćcu) i triumfuje (w niebie).

Jaką rolę w dziele zbawienia pełni Maryja?

Przez swoje słowa: "Niech mi się stanie", wypowiedziane w chwili zwiastowania, Maryja wyraziła zgodę na tajemnicę Wcielenia i w ten sposób współdziałała w całym dziele zbawczym Jej Syna.

Jak zakończyło się ziemskie Życie Maryi?

Po życiu ziemskim Najświętsza Dziewica Maryja została wzięta do niebieskiej chwały z ciałem i duszą, gdzie uczestniczy w chwale zmartwychwstałego Syna, Jezusa Chrystusa.

Jak opiekuje się nami Maryja wniebowzięta?

Wierzmy, że Najświętsza Boża Rodzicielka kontynuuje swoją rolę macierzyńską wobec Mistycznego Ciała Chrystusa, czyli wobec wszystkich należących do tego Ciała - Kościoła.

ARTYKUŁ DZIESIĄTY

"Wierze... w grzechów odpuszczenie"

Kiedy Chrystus dał władzę odpuszczania grzechów?

Chrystus udzielił Apostołom władzy odpuszczania grzechów, gdy po swoim zmartwychwstaniu przyszedł do nich i powiedział im: "Weźmijcie Ducha Świętego! Którym odpuscicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane" (J 20, 22-23).

Kiedy człowiek po raz pierwszy otrzymuje odpuszczenie wszystkich grzechów?

Człowiek otrzymuje odpuszczenie wszystkich grzechów przez wiarę i chrzest. "Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony" (Mk 16,16).

Jak człowiek może uzyskać Boże przebaczenie, gdy zgrzeszy po chrzcie?

Z woli Chrystusa Kościół ma władzę odpuszczania grzechów, a wykonuje ją przez biskupów i kapłanów w sakramencie pokuty.

ARTYKUŁ JEDENASTY

"Wierze... w ciała zmartwychwstanie"

Co rozumiemy przez ciała zmartwychwstanie?

Jak przez śmierć dusza zostaje oddzielona od ciała, tak przez zmartwychwstanie Pan Bóg dokona połączenia duszy z ciałem człowieka, udzielając mu życia niezniszczalnego.

Na czym opieramy wiarę w zmartwychwstanie?

Nasza wiara w zmartwychwstanie opiera na wierze w Boga, który "nie jest Bogiem umarłych, lecz żywych" (Mk 12,27). Chrystus zmartwychwstały, zapewnił nas: "Nadchodzi godzina, w której wszyscy, którzy spoczywają w grobach, posłyszają głos Jego, a ci, którzy pełnili dobre czyny pójdą na zmartwychwstanie życia, a ci, którzy złe czyny pełnili, na zmartwychwstanie sądu" (J 5,28-29).

ARTYKUŁ DWUNASTY

"Wierze... w żywot wieczny"

Co to są rzeczy ostateczne?

Rzeczy ostateczne to:

- śmierć,
- sąd Boży,
- niebo albo piekło.

Co rozumiemy przez "Żywot wieczny"?

Wierzmy, że nasze życie nie kończy się ze śmiercią, lecz zmienia się w życie wieczne.

Co następuje zaraz po śmierci?

Zaraz po śmierci każdy człowiek w swej nieśmiertelnej duszy otrzyma wieczną zapłatę za swe czyny, na podstawie sądu szczegółowego, którego dokona Chrystus, Sędzia żywych i umarłych.

Co to jest niebo?

Przez niebo rozumiemy tajemnicę szczęścia tych, którzy cieszą się posiadaniem Boga na zawsze.

Co św. Paweł mówi o szczęściu niebieskim?

O szczęściu niebieskim, które przekracza możliwości naszego rozumienia, św. Paweł Apostoł pisze: *"Ani oko nie widziało, ani ucho nie słyszało, ani serce człowieka nie zdołało pojąć, jak wielkie rzeczy przygotował Bóg tym, którzy Go miłują"* (1 Kor 2,9).

Co czynią w niebie dusze zbawionych?

Wierzmy, że dusze zbawionych są z Jezusem i Maryją, stanowią Kościół niebieski, żyją w wiecznej szczęśliwości i oglądają Boga takiego, jakim jest.

Kto idzie do czyśćca?

Kto umiera w łasce i przyjaźni z Bogiem, ale nie jest jeszcze całkowicie oczyszczony, po śmierci przechodzi oczyszczenie, by uzyskać świętość konieczną przy wejściu do nieba.

Czy możemy pomagać duszom w czyśćcu?

Wierząc w świętych obcowanie, Kościół poleca zmarłych miłosierdziu Bożemu i ofiaruje im pomoc, zwłaszcza Ofiarę eucharystyczną.

Co nazywamy piekłem?

Piekłem nazywamy smutną i bolesną rzeczywistość śmierci wiecznej, przed którą Kościół ostrzega.

Na czym polega kara piekła?

Główna kara piekła polega na odłączeniu człowieka od Boga na wieki. Jest to samowykluczenie się człowieka z jedności z Bogiem.

Co wiemy o sadzie ostatecznym?

Kościół święty wierzy i stanowczo utrzymuje, że w dniu sądu ostatecznego wszyscy ludzie staną przed trybunałem Chrystusa w swoich ciałach dla zdania sprawy ze swoich czynów.

Co o sądzie ostatecznym mówi sam Boski Sędzia?

Boski Sędzia powie do zbawionych: "Pójdźcie błogosławieni Ojca mego, posiadźcie Królestwo zgotowane wam od założenia świata". Do potępionych: "Idźcie ode mnie, przeklęci, w ogień wieczny, który zgotowany jest diabłu i jego aniołom" (Mt 25, 34.41).

Liturgia

“Liturgia jest szczytem, do którego zmierza działalność Kościoła, i jednocześnie jest źródłem, z którego wypływa cała jego moc” (KL 10).

Co to jest liturgia?

Liturgia jest wykonywaniem kapłańskiego urzędu Jezusa Chrystusa (KL 10). W niej Pan Bóg otrzymuje doskonałą chwałę, a ludzie uświęcenie.

Co jest główną treścią liturgii?

Główną treścią liturgii jest misterium paschalne Chrystusa.

Co to jest misterium paschalne?

Misterium paschalne to całe dzieło zbawcze Jezusa Chrystusa, a głównie Jego błogosławiona Męka, Zmartwychwstanie i chwalebne Wniebowstąpienie.

Czy wydarzenia zbawcze są już tylko historią?

Chrystus umarł, został pogrzebany, zmartwychwstał i zasiada po prawicy Ojca “raz na zawsze” (Rz 6,10; Hbr 7,27); nie przeminęły lecz trwają w liturgii jako misterium Chrystusa.

Dlaczego Kościół celebrował wydarzenia zbawcze?

Kościół świętuje wydarzenia zbawcze, ponieważ uobecniają się one w liturgii, aby wierni zetknęli się z nimi i dostąpili łaski zbawienia (KL 102).

Co to jest rok liturgiczny?

Rok liturgiczny jest to cykl świąt liturgicznych, w których odsłania się całe misterium Chrystusa: od Wcielenia i Narodzenia, przez Wielkanoc, Wniebowstąpienie, Zesłanie Ducha Świętego, aż po spełnienie się błogosławionej nadziei i powrót Chrystusa.

Co to jest niedziela?

Niedziela, jako dzień Zmartwychwstania Pańskiego, jest dniem gromadzenia się wiernych dla słuchania słowa Bożego i sprawowania Eucharystii.

Co zapowiada liturgia ziemską?

Liturgia ziemską zapowiada i daje niejako przedsmak liturgii niebieskiej, sprawowanej przez Chrystusa uwielbionego wraz ze Wszystkim Świętymi i duchami niebieskimi ku chwale Boga Ojca.

Co to są sakramenty święte?

Sakramenty święte są to znaki widzialne, które z ustanowienia Chrystusa Pana dają nam łaskę Bożą.

Ile jest sakramentów świętych?

Kościół w swojej liturgii sprawuje siedem sakramentów świętych, ustanowionych przez Chrystusa. Są to:

- chrzest
- bierzmowanie
- Eucharystia

- pokuta
- namaszczenie chorych
- sakrament święceń
- małżeństwo

Co to jest łaska sakramentalna?

Łaska sakramentalna jest nadprzyrodzonym darem Ducha Świętego, ofiarowana przez Chrystusa i właściwa każdemu sakramentowi.

Co to jest łaska uczynkowa?

Łaska uczynkowa jest to nadprzyrodzony dar Ducha Świętego, dzięki któremu spełniamy dobre uczynki, połączone z zasługą na niebo.

Czy sakramenty są konieczne do zbawienia?

Kościół stwierdza autorytatywnie, że dla wierzących sakramenty są konieczne do zbawienia.

Na jakie grupy dzielimy sakramenty święte?

Rozróżniamy:

- sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego (chrzest, bierzmowanie, Eucharystia);
- sakramenty uzdrowienia (pokuta, namaszczenie chorych);
- sakramenty społeczne (kapłaństwo, małżeństwo).

SAKRAMENTY WTAJEMNICZENIA CHRZEŚCIJAŃSKIEGO

Przez które sakramenty dokonuje się wtajemniczenie chrześcijańskie?

Są trzy sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego:

- chrzest, który jest początkiem nowego życia;
- bierzmowanie, które jest umocnieniem chrztu;
- Eucharystia, która karmi ucznia Ciałem i Krwią Pańską, przekształcając go w Chrystusa.

SAKRAMENTY UZDROWIENIA

Które sakramenty przynoszą uzdrowienie duszy?

Chrystus Pan, który odpuszczał grzechy i uzdrawiał, chciał aby Kościół mocą Ducha Świętego kontynuował uzdrawianie i zbawianie, co dokonuje się przede wszystkim przez sakramenty: pokuty i namaszczenia chorych.

SAKRAMENTY SPOŁECZNE czyli SAKRAMENTY W SŁUŻBIE KOMUNII

Które sakramenty nazywamy społecznymi?

Dwa sakramenty nazywamy społecznymi: kapłaństwo i małżeństwo, ponieważ nastawione są na zbawienie innych ludzi, choć przyczyniają się też do zbawienia osobistego.

INNE OBRZĘDY LITURGICZNE

SAKRAMENTALIA

Co to są sakramentalia?

Sakramentalia są to znaki święte ustanowione przez Kościół na podobieństwo sakramentów, by sprawiały skutki duchowe, mocą modlitwy Kościoła.

Jaki jest cel sakramentaliów?

Sakramentalia przygotowują ludzi na przyjęcie głównego skutku sakramentów i uświęcają różne okoliczności życia.

Jak dzielą się sakramentalia?

Sakramentalia dzielimy na:

- błogosławieństwa, które mają charakter przejściowy (błogosławienie osób, miejsc, posiłków itp.).
- poświęcenia, które są błogosławieństwami o charakterze trwałym (poświęcenie kościoła, ołtarza, różańca, medalika, opata, lektora, akolity itp.).
- egzorcyzmy, które są modlitwami skierowanymi przeciwko złym duchom, w celu ich wypędzenia.

Co jest głównym celem sakramentów i sakramentaliów?

Głównym celem sakramentów i sakramentaliów jest przygotowanie wiernych do życia wiecznego w Królestwie niebieskim.

POGRZEB CHRZEŚCIJAŃSKI

Jakie jest chrześcijańskie patrzanie na śmierć?

Chrześcijańskie rozumienie śmierci ukazuje się najlepiej w świetle śmierci i zmartwychwstania Chrystusa. Śmierć jest przejściem (paschą) z Chrystusem z ziemi do Ojca niebieskiego.

Jaki jest przebieg obrzędu pogrzebowego?

Pogrzeb chrześcijański jest obrzędem liturgicznym Kościoła, przebiegającym według zwyczajów miejscowych, w którym liturgia słowa, Ofiara eucharystyczna i pożegnanie zmarłego są najważniejsze.

Sakramenty

wtajemniczenia chrześcijańskiego

Przez które sakramenty dokonuje się wtajemniczenie chrześcijańskie?

Są trzy sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego:

- **chrzest**, który jest początkiem nowego życia,
- **bierzmowanie**, które jest umocnieniem chrztu,
- **Euchrystia**, która karmi ucznia Ciałem i Krwią Pańską, przekształcając go w Chrystusa.

Sakramenty uzdrowienia

Które sakramenty przynoszą uzdrowienie duszy?

Chrystus Pan, który odpuszczał grzechy i uzdrawiał, chciał aby Kościół mocą Ducha Świętego kontynuował uzdrawianie i zbawienie, co dzieje się przede wszystkim przez sakramenty:

- **pokuty,**
- **namaszczenia chorych.**

Sakramenty społeczne

czyli

sakramenty w służbie komunii

Które sakramenty nazywamy społecznymi?

Dwa sakramenty nazywamy społecznymi:

- **kapłaństwo,**
- **małżeństwo,**

ponieważ nastawione są na zbawienie innych ludzi, choć przyczyniają się też do zbawienia osobistego.

Chrzest

Co to jest chrzest?

Chrzest jest to pierwszy i najpotrzebniejszy sakrament, który:

- gładzi grzechy,
- daje życie nadprzyrodzone (łaska uświęcająca),
- czyni nas członkami Kościoła katolickiego,
- daje udział w kapłaństwie Chrystusa.

Jakimi słowami Pan Jezus ustanowił sakrament chrztu?

Pan Jezus ustanowił sakrament chrztu słowami: "nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego" (Mt 28, 19-20).

Jak się chrzci?

Chrzci się przez zanurzenie kandydata w wodzie lub przez polanie wodą jego głowy, wypowiadając przy tym słowa: **"N., ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego"**.

Czy chrzest jest konieczny do zbawienia?

Konieczności przyjmowania chrztu domaga się Pan Jezus, który powiedział: "Kto wierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony; a kto nie wierzy, będzie potępiony" (Mk 16, 16). Powiedział też: "Jeśli się ktoś nie narodzi z wody i z Ducha Świętego, nie może wejść do Królestwa Bożego" (J 3, 5).

Dlaczego chrzest przyjmuje się tylko raz w życiu?

Chrzest przyjmuje się jeden raz w życiu, ponieważ wyciska on na duszy niezatarte, duchowe znamię, "charakter", który uzdalnia ochrzczonego do uczestnictwa w kulcie chrześcijańskim.

Kto może chrzcić w razie konieczności?

W razie konieczności każda osoba może udzielić chrztu, pod warunkiem, że ma intencję uczynienia tego, co czyni Kościół, i poleje kandydata, mówiąc: "Ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego".

Bierzmowanie

Co to jest bierzmowanie?

Bierzmowanie jest to sakrament, w którym Duch Święty udziela się człowiekowi ochrzczoneму jako Dar.

Jak wygląda istotny obrzęd bierzmowania?

Istotny obrzęd bierzmowania składa się z trzech elementów wykonywanych równocześnie. Są to:

- namaszczenie olejem Krzyżma na czole ochrzczonego,
- nałożenie ręki biskupa na jego głowę,
- słowa: "Przyjmij znamię daru Ducha Świętego".

Kto może bierzmować?

W Kościele rzymskokatolickim zwyczajnym szafarzem bierzmowania jest biskup. W pewnych okolicznościach bierzmować może kapłan upoważniony do tego przez prawo kościelne.

Jakie skutki sprawia bierzmowanie?

Skutki bierzmowania są następujące:

- udoskonala łaskę chrztu,
- głębiej zakorzenia nas w synostwie Bożym,
- ściślej jednoczy nas z Chrystusem,
- pomnaża w nas dary Ducha Świętego,
- udoskonala naszą więź z Kościołem,
- umacnia do świadczenia o wierze chrześcijańskiej słowem i czynem.

Dlaczego bierzmowanie przyjmuje się raz w życiu?

Bierzmowanie, podobnie jak chrzest, nie może być powtarzane ze względu na niezatarty charakter czyli znamię Chrystusa, które wyciska na duszy chrześcijanina.

Obrzędy Sakramentu Bierzmowania

Obrzędy sakramentu bierzmowania zawsze oznaczały udzielanie się Ducha Świętego bierzmowanemu. Początkami obrzędy te sięgają czasów apostoelskich. Apostołowie bowiem wkładali ręce na ochrzczonych i otrzymywali Ducha Świętego.

Pismo Święte

Objawienie trzeciej Osoby Boskiej dokonało się w Nowym Testamencie. Czytamy, iż Duch Święty zstąpił na Chrystusa przy chrzcie w Jordanie. Tam Pan Jezus *“w chwili, gdy wychodził z wody, ujrział rozwierające się niebo i Ducha jak gołębicę zstępującego na siebie”* (Mk 1, 10). Duch Święty *“spoczął na Nim”* (J 1, 32), *“aby ubogim niósł dobrą nowinę, więźniom głosił wolność, a niewidomym przejrzenie... uciśnionych odsyłał wolnymi”* (Iz 61, 1; Łk 4, 18). Chrystus napełniony Duchem Świętym, wypełnił do końca swoją misję zbawczą.

Chrystus udzielił Ducha Świętego swoim Apostołom i Kościołowi, aby kontynuował Jego dzieło zbawcze na ziemi poprzez wieki aż do końca świata. We Wieczerniku, Zbawiciel zapowiedział Apostołom: *“Będę prosił Ojca, a innego Pocieszyciela da wam, aby z wami był na zawsze - Ducha Prawdy”* (J 14, 16-17).

“A Pocieszyciel, Duch Święty, którego Ojciec pošle w moim imieniu, On was wszystkiego nauczy i przypomni wam wszystko, co Ja wam powiedziałem” (J 14, 26). On *“w was będzie”* (J 14, 17) i *“doprowadzi was do całej prawdy”* (J 16, 13).

Obietnica Chrystusa zaczęła się spełniać w dniu Zielonych Świąt, kiedy to *“wszyscy zostali napełnieni Duchem Świętym”* (Dz 2, 4) zostali *“przyobleczeni mocą z wysoka”* (Łk 24, 49) czyli mocą Ducha Świętego, aby mogli dawać świadectwo o Chrystusie i Jego zmartwychwstaniu *“w Jerozolimie i w całej Judei, i w Samarii, i aż po krańce ziemi”* (Dz 1, 8).

Apostołowie udzielali Ducha Świętego tym, którzy uwierzyli w Chrystusa i przyjęli chrzest: *“Kiedy Apostołowie w Jerozolimie dowiedzieli się, że Samaria przyjęła słowo Boże, wysłali do niej Piotra i Jana, którzy przyszedli i modlili się za nich, aby mogli otrzymać Ducha Świętego. Bo na żadnego z nich jeszcze nie zstąpił. Byli jedynie ochrzczeni w imię Pana Jezusa. Wtedy więc wkładali na nich ręce, a oni otrzymywali Ducha Świętego”* (Dz 8, 14-17). W Efezie zaś Paweł przemawiał *“do ludu aby uwierzyli... w Jezusa... Gdy to usłyszeli, przyjęli chrzest w imię Pana Jezusa. A kiedy Paweł włożył na nich ręce, Duch Święty zstąpił na nich”* (Dz 19, 4-6). Zdania te przedstawiają pierwotny sposób udzielania sakramentu bierzmowania. Wszystkim tym mianowicie, którzy pod wpływem nauczania apostoelskiego uwierzyli w Chrystusa, udzielano najpierw chrztu, a następnie bierzmowania. Chrzest i bierzmowanie, to dwa odrębne sakramenty. Stanowią one dwa kolejne etapy wprowadzania ludzi w życie Kościoła.

Tradycja

Biblijny obrzęd sakramentu bierzmowania był zatem krótki. Składał się z modlitwy i włożenia rąk. Do tego istotnego obrzędu Tradycja w III wieku dodała: znak krzyża kreślony na czole (Tertulian t 220 r.; św. Cyprian t 258 r.) i namaszczenie olejem świętym (św. Hipolit Rzymski +235 r.).

Za wzorem Apostołów, w pierwotnym Kościele sakramentów chrztu i bierzmowania udzielano w czasie jednej akcji liturgicznej i nazywano je sakramentami wtajemniczenia chrześcijańskiego. Do wtajemniczenia należała także pierwsza Komunia św. W *Tradycjach Apostoelskich* św. Hipolita Rzymskiego te trzy sakramenty stanowią jeszcze jedną całość. Czytamy tam, że bezpośrednio po chrzcie, nowo ochrzczeni ubierali białą szatę i biskup nakładał na nich ręce, odmawiając modlitwę i namaszczaąc czoła. Potem brali udział we Mszy św., podczas której przyjmowali pierwszą Komunię świętą. Między IV, a VI w. sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego zostały rozdzielone w czasie i udzielane niezależnie. Około X w. do bierzmowania dodano jeszcze specjalne błogosławieństwo końcowe. W tej formie obrzędy bierzmowania przetrwały do naszych czasów.

Reforma liturgiczna

Sobór Watykański II polecił obrzęd bierzmowania tak rozpatrzeć i ująć, *"aby się jasno uwydatnił ścisły związek tego sakramentu z całym wtajemniczeniem chrześcijańskim"* (KL 71). Dlatego we Wstępie do odnowionych obrzędów bierzmowania czytamy: *"Ochrzczeni przechodzą dalszy etap chrześcijańskiego wtajemniczenia przez sakrament bierzmowania. W nim otrzymują Ducha Świętego, który w dzień Pięćdziesiątnicy został zesłany przez Pana na Apostołów. Przez dar Ducha Świętego wierni zostają bardziej upodobnieni do Chrystusa i umocnieni, aby składali Mu świadectwo i budowali Jego Ciało w wierze i miłości. Ich dusze otrzymują niezniszczalny charakter, czyli znamię Pańskie"* (1-2).

Wewnętrzną więź sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego jeszcze mocniej podkreślił papież Paweł VI, w słowach: *"Na chrzcie neofici otrzymują odpuszczenie grzechów, przybranie za dzieci Boże oraz znamię Chrystusa, przez którego zostają włączeni do Kościoła i stają się uczestnikami kapłaństwa swojego Zbawiciela. Przez sakrament bierzmowania odrodzeni na chrzcie otrzymują jako niewysłowiony Dar samego Ducha Świętego, który ich umacnia w szczególny sposób, a naznaczeni znamieniem tego sakramentu w sposób doskonały wiążą się z Kościołem i w ten sposób jeszcze ściślej są zobowiązani, jako prawdziwi świadkowie Chrystusa, do szerzenia i bronienia wiary słowem i uczynkiem. W końcu bierzmowanie wiąże się z Najświętszą Eucharystią, ponieważ wierni już ochrzczeni i bierzmowani, włączają się całkowicie w Ciało Chrystusa a przez uczestnictwo w Eucharystii"* (Div. cons. naturae).

Obecne obrzędy

W wyniku odnowy liturgicznej, obecne obrzędy sakramentu bierzmowania są następujące:

- przedstawienie kandydatów biskupowi;
- przemówienie biskupa do kandydatów, uwzględniające wszystkich wiernych obecnych;
- odnowienie przyrzeczeń chrzestnych;
- modlitwa biskupa o dary Ducha Świętego, z wyciągniętymi rękami nad kandydatami;
- udzielenie sakramentu bierzmowania każdemu kandydatowi z osobna;
- modlitwa powszechna;
- błogosławieństwo końcowe.

1. Odnowione obrzędy zalecają, aby sakramentu bierzmowania udzielać w czasie Mszy świętej. Jaśniej bowiem ukazuje się wtedy ścisły związek tego sakramentu z całym wtajemniczeniem chrześcijańskim. Bierzmowanie, podobnie jak inne sakramenty, prowadzi do Eucharystii, dlatego najważniejszym momentem udzielania tego sakramentu jest Msza św.

Po Ewangelii, proboszcz, lub ktoś w jego imieniu, przedstawia biskupowi poszczególnych kandydatów do bierzmowania. Każdemu z nich towarzyszy świadek bierzmowania, którym może być jedno z rodziców chrzestnych lub też ktoś specjalnie wybrany do tej funkcji. W ostateczności funkcję tę może pełnić jedno z rodziców kandydata. Gdy kandydatów do bierzmowania jest dużo, wtedy kandydatów nie przedstawia się biskupowi każdego z osobna lecz wszystkich razem.

Kapłan: Czcigodny Ojcze, Kościół święty prosi przeze mnie o udzielenie sakramentu bierzmowania zgromadzonej tu młodzieży.

Biskup: Czy młodzież ta wie jak wielki dar otrzymuje w tym sakramencie i czy przygotowała się należycie do jego przyjęcia?

Kapłan: Jestem przekonany, że wszyscy przygotowali się do bierzmowania, uczestniczyli bowiem przez szereg dni w słuchaniu słowa Bożego i wspólnej modlitwie oraz przystąpili do sakramentu pokuty.

Biskup: Droga młodzieży, powiedzcie przed zgromadzonym tu Kościołem, jakich łask oczekujecie od Boga w tym sakramencie?

Kandydaci: **Pragniemy, aby Duch Święty, którego otrzymamy, umocnił nas do mężnego wyznawania wiary i do postępowania według jej zasad.**

Wszyscy: Amen.

2. Po otrzymanych odpowiedziach, biskup przystępuje do wygłoszenia homilii do kandydatów i zebranych wiernych. Wyjaśnia przeczytane teksty biblijne. Może posłużyć się też tekstami z obrzę-

du bierzmowania. W oparciu o teksty święte wprowadza on obecnych w głębsze rozumienie misterium sakramentu bierzmowania i w tajemnicze działanie Ducha Świętego w życiu chrześcijanina.

3. Gdy biskup skończy przemówienie, wtedy następuje odnowienie przyrzeczeń chrzestnych. Mają one wyraźniej podkreślić wewnętrzny związek sakramentu chrztu z bierzmowaniem. Potem biskup kieruje pytania do każdego osobiście, a kandydaci odpowiadają na nie razem:

Biskup: Pytam każdego z was: Czy wyrzekasz się szatana, wszystkich jego spraw i zwodniczych obietnic?

Kandydaci: **Wyrzekam się.**

Biskup: Czy wierzysz w Boga Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi?

Kandydaci: **Wierzę.**

Biskup: Czy wierzysz w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedyne, Pana naszego, narodzonego z Maryi Dziewicy, umęczonego i pogrzebanego, który powstał z martwych i zasiada po prawicy Ojca?

Kandydaci: **Wierzę.**

Biskup: Czy wierzysz w Ducha Świętego, Pana i Ożywiciela, którego masz dzisiaj otrzymać w sakramencie bierzmowania, tak jak Apostołowie otrzymali Go w dzień Pięćdziesiątnicy?

Kandydaci: **Wierzę.**

Biskup: Czy wierzysz w święty Kościół powszechny, obcowanie Świętych, odpuszczenie grzechów, zmartwychwstanie ciała i życie wieczne?

Kandydaci: **Wierzę.**

Biskup: Taka jest nasza wiara. Taka jest wiara Kościoła, której wyznawanie jest naszą chlubą w Chrystusie Jezusie, Panu naszym.

Wszyscy: **Amen.**

4. Biskup zwrócony do ludu, wzywa wszystkich do cichej modlitwy w bardzo treściwych słowach, zawierających to wszystko, co najbardziej istotne w tym sakramencie:

Najmilsi, prosimy Boga Ojca wszechmogącego, aby łaskawie zesłał Ducha Świętego na te przybrane dzieci swoje, odrodzone już na chrzcie do życia wiecznego. Niech Duch Święty umocni je swoimi darami i przez swoje namaszczenie upodobni do Chrystusa, Syna Bożego.

Przez chwilę wszyscy modlą się w ciszy.

Następnie biskup wyciąga ręce nad bierzmowanymi i podsumowuje ciche modlitwy wiernych:

Boże wszechmogący,

Ojcie naszego Pana, Jezusa Chrystusa,

który odrodziłeś te sługi swoje

przez wodę i Ducha Świętego

i uwolniłeś ich od grzechu,

ześlij na nich Ducha Świętego Pocieszyciela,

daj im ducha mądrości i rozumu,

ducha rady i męstwa,

ducha umiejętności i pobożności,

napelnij ich duchem bojaźni Twojej.

Przez Chrystusa, Pana naszego.

Wszyscy: **Amen.**

5. Na istotny obrzęd bierzmowania składa się namaszczenie olejem Krzyżma na czole bierzmowanego, włożenie na jego głowę ręki biskupa i słowa:

N., Przyjmij znamię daru Ducha Świętego.

Bierzmowany odpowiada: **Amen.**

Biskup: Pokój z tobą.

Bierzmowany: **I z duchem twoim.**

Każdy obiera sobie imię, które biskup nadaje przy bierzmowaniu. Imię to trzeba podpowiedzieć biskupowi tuż przed namaszczeniem, by mógł wymienić je przy wypowiadaniu formuły sakramentalnej.

W czasie tego istotnego obrzędu, świadek bierzmowania trzyma prawą rękę na ramieniu swojego podopiecznego.

6. Modlitwa powszechna dostosowana jest do uroczystości bierzmowania. W szczególny sposób uwzględnia ona nowo bierzmowanych, ich rodziców i wszystkich mieszkańców parafii. Modlitwa ta kończy obrzędy bierzmowania. Po niej następuje dalszy ciąg Mszy świętej. Nowo bierzmowani mogą otrzymać Komunię świętą pod obydwoma postaciami. Ponadto na końcu Mszy świętej biskup udziela specjalnego błogosławieństwa.

SYMBOLIKA

Nakładanie rąk na głowę jest gestem biblijnym (Rdz 48, 14; Kpł 9, 22; Lb 8,10; 27, 25...), który w liturgii należy do najstarszych obrzędów. W sakramencie bierzmowania włożenie ręki biskupa na głowę kandydata oznacza iż Duch Święty udziela mu się jako niewymowny Dar. W *Dziejach Apostolskich* czytamy, że Apostołowie wkładali ręce na ochrzczonych i otrzymywali Ducha Świętego (Dz 8, 15-17; 19, 5-6).

Krzyż jest świętym znakiem odkupienia (Koi 1, 20) i wiary świętej (I Kor 1,17). Jest pieczęcią, którą nosi na sobie każdy, kto służy Bogu (Ap 7,4). Wśród symboli chrześcijańskich zajmuje naczelne miejsce. Kreślenie znaku krzyża na czole bierzmowanego oznacza, że ma on prawo i obowiązek wyznawania swojej wiary świętej, która jest jego chlubą i nie powinien się jej wstydzić lecz odważnie ją wyznawać i bronić jej. Naznaczenie krzyżem zobowiązuje bierzmowanego do pewnej dyscypliny osobistej, polegającej na prowadzeniu swojego życia zgodnie z wymogami Ewangelii.

Krzyżmo święte jest oliwą zmieszaną z balsamem i poświęconą uroczyście przez biskupa we Wielki Czwartek, podczas tzw. Mszy Krzyżma. Nazwa Krzyżmo wywodzi się z Imienia: Chrystus (Christus - Chrisma - Krzyżmo) Symbolizuje Chrystusa, w którym człowieczeństwo złączone jest z Bóstwem.

Namaszczenie świętym olejem symbolizuje upodobnienie bierzmowanego do Chrystusa. Podobieństwo to jest niezniszczalne i nosi nazwę znamienia Pańskiego lub pieczęci. Sprawcą tego podobieństwa i zjednoczenia z Chrystusem jest Duch Święty. Stąd bierzmowany przez to święte namaszczenie ma pełne prawo do nazwy "chrześcijanin" czyli należący do Chrystusa i Jego Kościoła.

Oliwa w zastosowaniu liturgicznym symbolizuje Ducha Świętego, który jest źródłem darów nadprzyrodzonych. On przy chrzcie w Jordanie zstąpił na Jezusa i uczynił Go Chrystusem, to znaczy Namaszczonym czyli Mesjaszem. Namaszczenie bierzmowanego oznacza umocnienie chrześcijańskiej wiary z Chrystusem.

Balsam uzyskuje się z pewnego gatunku tropikalnego rododendronu przez nacięcie skóry. W takim sposobie uzyskiwania balsamu św. Ambroży dostrzega obraz łask wypływających z przebitego boku Chrystusa. Oprócz właściwości leczniczych, balsam posiada bardzo miły zapach. Przy poświęcaniu Krzyżma miesza się balsam z oliwą, by symbolizował ludzi, którzy udoskonaleni w sakramencie bierzmowania rozciągają w swoim środowisku miły aromat cnót chrześcijańskich. Św. Paweł mówi, aby bierzmowani chrześcijanie byli "miłą Bogu wonnością Chrystusa" (2 Kor 2, 15).

Właściwe znaczenie obrzędu poznajemy ze **słów towarzyszących**. Nałożenie rąk ma miejsce w obrzędach chrztu, bierzmowania, święceń, przy błogosławieństwach itp. Ze słów wiadomo dopiero o jakie nałożenie rąk chodzi. W sakramencie bierzmowania nałożenie rąk biskupa *oznacza* i sprawia udzielenie się Ducha Świętego dla uświęcenia człowieka i umocnienia na drodze zdobywania świętości i w służbie Bożej.

Dar zadaniem

Każdy dar jest równocześnie zadaniem. Otrzymana godność, przywilej, wyróżnienie czy odznaczenie, zawsze wiążą się z zadaniem, z którego trzeba się wywiązać. Zobowiązują człowieka do pokazywania, iż godność otrzymana nie jest pomyłką.

Sakrament bierzmowania również jest zadaniem. Udzielenie się Ducha Świętego, udoskonalenie podobieństwa do Chrystusa Kapłana, Proroka i Króla zobowiązuje do dziękczynienia i do kroczenia drogą zbawienia. Na wyniesienie trzeba po prostu odpowiedzieć pobożnym życiem, apostołstwem, służeniem bliźnim i udziałem w liturgii dla uświęcenia i wspólnego wielbienia Boga. We Wstępie do Obrzędów bierzmowania czytamy na ten temat: *"Namaszczenie krzyżmem i słowa, jakie mu towarzyszą, wyrażają skutki daru Ducha Świętego. Przez namaszczenie wonnym olejem ręką biskupa*

ochrzczony otrzymuje niezniszczalny charakter, znamię Pańskie, razem z darem Ducha Świętego, który doskonale upodabnia do Chrystusa i udziela mu łaski rozszerzania wśród ludzi dobrej woni” (nr 9).

MODLITWA O SIEDEM DARÓW DUCHA ŚWIĘTEGO

Duchu Przenajświętszy, Pocieszycielu, uświęcający dusze nasze, racz mi udzielić **daru mądrości**, abym poznał i umiłował prawdę wiekuiłą i nigdy dóbr tego świata nie przedkładał nad dobro wieczne. Daj mi **dar rozumu**, abym poznał prawdy objawione na ile dozwala nieudolność ludzka. Daj mi **dar umiejętności**, abym się przekonał o nicości swojej i wszelkich rzeczy stworzonych. Żebym wszystko odnosił do Boga według uczuć Serca Jezusowego, a gardził marnościami tego świata. Daj mi **dar rady**, abym ostrożnie postępował wśród niebezpieczeństw życia doczesnego i spełniał wolę Bożą. Daj mi **dar mocy**, abym przezwyciężał pokusy nieprzyjaciela i znosił prześladowania, na które mógłbym być wystawiony. Daj mi **dar pobożności**, abym się rozmiłował w rozmyślaniu, w modlitwie i w tym wszystkim, co się do służby Bożej odnosi. Daj mi **dar bojaźni Bożej**, abym pilnie unikał wszystkiego, co by Cię obrazić mogło, abym się bał grzechu bardziej niż śmierci, a to jedynie dla miłości Twojej. Do tych wszystkich darów, o Duchu Święty, dodaj mi **dar pokuty**, abym grzechy swoje opłakiwał, i ducha **umartwienia**, abym zadość uczynił Boskiej sprawiedliwości. Napelnij Duchu Święty, serce moje **Boską miłością i łaską wytrwania**, abym żył po chrześcijańsku i umarł śmiercią świątobliwą. Amen.

Eucharystia

Jak Chrystus przygotowywał słuchaczy na ustanowienie Eucharystii?

Na ustanowienie Eucharystii Chrystus Pan przygotowywał słuchaczy przez cudowne rozmnożenie chleba i przez mowę eucharystyczną, w której powiedział: "Ja jestem chlebem żywym, który zstąpił z nieba. Jeśli kto pożywa ten chleb, będzie żył na wieki... Kto spożywa moje Ciało i pije moją Krew, ma życie wieczne... trwa we Mnie, a ja w nim" (J 6, 51.54.56).

Jak Chrystus ustanowił Eucharystię?

Chrystus ustanowił Eucharystię podczas Ostatniej Wieczerzy, gdy wziął chleb, dzięki czynił, połamał go i podał uczniom, mówiąc: "To jest Ciało moje, które za was będzie wydane; czyńcie to na moją pamiątkę". Po Wieczerzy powiedział nad kielichem: "Ten kielich, to Nowe Przymierze we Krwi mojej, która za was będzie wylana (Łk 22, 19-20).

Co to jest Msza święta?

Msza św. jest celebracją Eucharystii i obejmuje:

- głoszenie słowa Bożego,
- dziękczynienie składane Bogu Ojcu za wszystkie Jego dobrodzieje, a zwłaszcza za to, że darował nam Syna,
- konsekrację chleba i wina,
- uczestniczenie w uczcie liturgicznej przez przyjmowanie Ciała i Krwi Pańskiej.

Kto może przewodniczyć Mszy św.?

Tylko kapłani ważnie wyświęceni mogą przewodniczyć Ofierze eucharystycznej i konsekrować chleb i wino, aby stało się Ciałem i Krwią Chrystusa Pana.

Co to jest konsekracja?

Konsekracja jest to przeistoczenie chleba w Ciało i wina w Krew Chrystusa.

Kto może przyjmować Komunię świętą?

Komunię świętą może przyjmować ten, kto jest w stanie łaski. Jeżeli ma świadomość, że popełnił grzech śmiertelny, powinien najpierw otrzymać rozgrzeszenie w sakramencie pokuty.

Jak często można przyjmować Komunię św.?

Jest rzeczą właściwą, by wierni, jeśli tylko są odpowiednio usposobieni, przyjmowali Komunię za każdym razem, gdy uczestniczą we Mszy świętej (KPK 917). Zobowiązani są do tego przynajmniej raz w roku, możliwie w okresie Wielkanocy (KPK 920).

Jakie owoce sprawia Komunia święta?

Przyjmowanie Chrystusa w Komunii świętej:

- pogłębia zjednoczenie z Nim,
- gładzi grzechy powszednie i chroni przed ciężkimi,
- umacnia jedność Kościoła,
- jest zadatkem przyszłej chwały.

Jak czcimy Najświętszy Sakrament?

Ponieważ w Najświętszym Sakramencie obecny jest sam Chrystus, należy Go czcić kultem adoracji.

Czym jest nawiedzenie Najświętszego Sakramentu?

Nawiedzenie Najświętszego Sakramentu jest dowodem wdzięczności, miłości i obowiązkiem względem Chrystusa Pana.

Pojednanie

Co rozumiemy przez sakrament pokuty?

W sakramencie pokuty Bóg przebacza grzechy popełnione po chrzcie świętym, przez rozgrzeszenie kapłańskie. Sakrament ten nazywany jest także:

- sakramentem nawrócenia,
- spowiedzią świętą,
- sakramentem pojednania.

Kiedy Pan Jezus ustanowił sakrament pokuty?

Sakrament pokuty ustanowił Pan Jezus w dniu zmartwychwstania, gdy stanął wśród Apostołów w Wieczerniku, tchnął na nich i powiedział: "Weźmijcie Ducha Świętego! Którym odpuscicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane" (J 20, 19-23).

Z czego składa się sakrament pokuty?

Sakrament pokuty składa się z trzech aktów penitenta oraz z rozgrzeszenia kapłańskiego.

Co to są akty penitenta?

Aktami penitenta są:

- żal za grzechy,
- spowiedź przed kapłanem,
- postanowienie wypełnienia zadośćuczynienia.

Co to jest żal za grzechy?

Żal za grzechy (skrucha) jest to boleść duszy z powodu obrażenia Pana Boga, najlepszego Ojca. Jeżeli źródłem żalu jest miłość do Boga, wtedy żal jest **"doskonałym"**; jeśli opiera się na innych motywach, wtedy nazywamy go **"niedoskonałym"**.

Co to jest spowiedź święta?

Spowiedź święta jest to wyznanie przed kapłanem wszystkich grzechów **ciężkich**, których penitent jeszcze nie wyznał, a które przypominał sobie po starannym zbadaniu swego sumienia. Wyznanie grzechów **powszednich** nie jest samo w sobie konieczne, niemniej jest przez Kościół żywo zalecane.

Co rozumiemy przez zadośćuczynienie?

Kapłan na spowiedzi zadaje penitentowi wypełnienie pewnych czynów "zadośćuczynienia" lub "pokuty", by wynagrodzić szkody spowodowane przez grzech i postępował w sposób godny ucznia Chrystusa.

Kto może spowiadać?

Tylko kapłan, który został upoważniony przez władzę kościelną do spowiadania, może przebaczyć grzechy w imieniu Chrystusa.

Jak kapłan udziela rozgrzeszenia?

Po wyznaniu grzechów z żalem, penitent otrzymuje pouczenie i pokutę, po czym kapłan udziela rozgrzeszenia, wypowiadając słowa:

"Bóg Ojciec miłosierdzia, który pojednał świat za sobą przez śmierć i zmartwychwstanie swojego Syna i zesłał Ducha Świętego na odpuszczenie grzechów, niech ci udzieli przebaczenia i pokoju przez posługę Kościoła. I ja odpuszczam tobie grzechy w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego". Penitent odpowiada: Amen.

Jakie skutki duchowe sprawia sakrament pokuty?

Skutkami duchowymi sakramentu pokuty są:

- pojednanie z Bogiem, przez które penitent odzyskał łaskę Bożą,
- pojednanie z Kościołem,
- darowanie kary wiecznej, związanej z grzechami śmiertelnymi,
- darowanie, przynajmniej częściowe, kar doczesnych, będących skutkiem grzechów,
- pokój i pogoda sumienia oraz pociecha duchowa,
- wzrost sił duchowych do walki ze złem.

Czy indywidualna spowiedź jest konieczna?

Indywidualna i kompletna spowiedź z grzechów ciężkich oraz rozgrzeszenie, stanowią jedyny zwyczajny sposób pojednania się z Bogiem i Kościołem.

Jak nazywamy drogę powrotu do Boga?

Drogę powrotu do Boga nazywamy nawróceniem się od popełnionych grzechów oraz mocne postanowienie poprawy na przyszłość. Źródłem nawrócenia jest nadzieja na miłosierdzie Boże.

Co to jest odpust?

Odpust jest to całkowite lub częściowe darowanie przez Boga kar doczesnych będących skutkiem grzechów.

Jakie warunki trzeba spełnić dla zyskania odpustu zupełnego?

Aby zyskać odpust zupełny trzeba:

- być w stanie łaski Bożej (uświęcającej),
- przyjąć Komunię świętą,
- pomodlić się w intencji papieża,
- wyzbyc się wszelkiego przywiązania do grzechów.

www.spowiedz.pl

Namaszczenie

Co to jest namaszczenie chorych?

Namaszczenie chorych jest to sakrament, który udziela specjalnej łaski chrześcijaninowi doświadczonemu ciężką chorobą lub starością.

Jaka jest podstawa biblijna namaszczenia chorych?

W liście św. Jakuba czytamy: "Choruje ktoś wśród was? Niech sprowadzi kapłanów Kościoła, by się modlili nad nim i namaścili go olejem w imię Pana. A modlitwa pełna wiary będzie dla chorego ratunkiem i Pan go podźwignie, a jeśliby popełnił grzechy, będą mu odpuszczone" (Jk 5, 14-15).

Kiedy namaszcza się chorego?

Stosowny czas na przyjęcie namaszczenia chorych zachodzi wtedy, gdy wierny staje wobec niebezpieczeństwa śmierci z powodu choroby lub starości.

Jak często można przyjmować sakrament chorych?

Sakrament chorych chrześcijanin może przyjmować ile razy zostaje dotknięty ciężką chorobą; również wtedy, gdy nastąpiło nasilenie choroby.

Kto udziela namaszczenia chorych?

Namaszczenia chorych udzielają kapłani, używając oleju poświęconego przez biskupa, a w razie potrzeby przez kapłana, który namaszcza chorego.

Jak udziela się namaszczenia chorych?

Do istoty tego sakramentu należy namaszczenie czoła i rąk chorego, z towarzyszącą modlitwą o specjalną łaskę płynącą z tego sakramentu.

Jakie skutki sprawia namaszczenie chorych?

Skutki specjalnej łaski sakramentu namaszczenia chorych są następujące:

- zjednoczenie chorego z męką Chrystusa dla dobra chorego i całego Kościoła,
- umocnienie do przyjmowania po chrześcijańsku cierpień związanych z chorobą lub starością,
- przebaczenie grzechów, jeśli chory nie mógł go otrzymać przez sakrament pokuty,
- powrót do zdrowia, jeśli to służy dobru duchowemu chorego,
- przygotowanie na przejście do życia wiecznego.

Kapłaństwo

Dlaczego wiernych nazywamy Ludem kapłańskim?

Wiernych w Kościele nazywamy Ludem kapłańskim, ponieważ przez chrzest wszyscy uczestniczą w kapłaństwie Chrystusa. To uczestniczenie w kapłaństwie Chrystusa nazywa się "wspólnym kapłaństwem wiernych" lub "kapłaństwem powszechnym".

Jakie jeszcze kapłaństwo istnieje w Kościele?

Oprócz kapłaństwa powszechnego wiernych istnieje jeszcze urzędowe zwane też kapłaństwem służebnym.

Co rozumiemy przez kapłaństwo służebne?

Kapłaństwo służebne przekazywane jest przez sakrament święceń, a zadaniem jego jest pełnienie służby we wspólnocie, w imieniu i w osobie Chrystusa.

Jaka jest różnica między kapłaństwem urzędowym, a kapłaństwem wiernych?

Między kapłaństwem urzędowym, a kapłaństwem wiernych różnica jest istotna, ponieważ kapłaństwo urzędowe udziela świętej władzy, mocą której kapłani służą Ludowi Bożemu przez nauczanie, sprawowanie kultu Bożego i duszpasterstwo. Kapłaństwo powszechne natomiast uzdalnia i zobowiązuje wiernych do udziału w kulcie Bożym.

Jakie stopnie przyjęło kapłaństwo urzędowe?

Od początku posługa święceń była udzielana i wykonywana według trzech stopni:

- **episkopatu,**
- **prezbiteratu,**
- **diakonatu.**

W strukturze Kościoła stopnie te są niezastąpione i bez nich nie ma mowy o Kościele.

Jaki jest istotny obrzęd święceń kapłańskich?

Sakramentu święceń udziela się przez włożenie rąk i uroczystą modlitwę konsekracyjną. Święcenia wyciskają na duszy niezatarty charakter sakramentalny, wskutek czego przyjmuje się je tylko jeden raz.

Małżeństwo

Co rozumiemy przez małżeństwo?

Przez małżeństwo rozumiemy przymierze, przez które mężczyzna i kobieta tworzą ze sobą wspólnotę całego życia, skierowaną ze swej natury na dobro małżonków oraz na rodzenie i wychowywanie potomstwa. Zawierane między ochrzczonymi zostało podniesione przez Chrystusa Pana do godności sakramentu.

Jakimi słowami św. Paweł podkreślił wielkość sakramentu małżeństwa?

Święty Paweł Apostoł napisał: "Mężowie, miłujcie żony, bo i Chrystus umiłował Kościół... Tajemnica to wielka, a ja mówię" w odniesieniu do Chrystusa o do Kościoła" (Ef 5, 25.32).

Jaką łaskę daje sakrament małżeństwa?

Sakrament małżeństwa udziela łaski miłowania się wzajemnie tą miłością, jaką Chrystus umiłował Kościół. Łaska sakramentu udoskonala zatem ludzką miłość małżonków, umacnia ich nierozdzielność na drodze do życia wiecznego.

Dlaczego zawieranie małżeństw jest aktem publicznym?

Ponieważ małżeństwo jest w Kościele stanem publicznym, dlatego powinno być zawierane publicznie w ramach celebracji liturgicznej i wobec zgromadzenia wiernych.

Jakie cechy istotne posiada małżeństwo?

Do cech istotnych małżeństwa należy:

- jedność,
- nierozzerwalność,
- otwartość na przyjęcie dzieci.

Jaka jest sytuacja małżonków rozwiedzionych?

Osoby rozwiedzione zawierające nowy związek nie są wyłączone z Kościoła, ale nie mogą przystępować do Komunii świętej. Powinni prowadzić życie chrześcijańskie bez ponownego związku i wychowywać swoje dzieci w wierze.

Dlaczego dom rodzinny nazywamy "Kościołem"?

Chrześcijański dom rodzinny jest miejscem, gdzie dzieci otrzymują nauczanie wiary, i dlatego słusznie nazywa się go "Kościołem domowym", wspólnotą łaski i modlitwy, szkołą cnót ludzkich i miłości chrześcijańskiej.

Skąd wywodzi się instytucja małżeństwa i dlaczego stosuje się podział na małżeństwa kościelne i cywilne?

Na Soborze Trydenckim w 1563 roku przyjęto dekret, który zawierał wymóg sformalizowanego aktu zawarcia małżeństwa dokonywanego przed osobą reprezentującą właściwą władzę i w obecności świadków. Od tego czasu na kontynencie europejskim wymóg ten jest powszechnie uważany za nieodłączny element prawa kanonicznego i świeckiego. Instytucjonalizacja małżeństwa, czyli aktu zawarcia i powstałego węzła, powodowana jest doniosłością tego związku dla małżonków, ich wspólnych dzieci, a także społeczeństwa, państwa i Kościoła, jeśli należy do niego przynajmniej jeden z małżonków.

Małżeństwo jest uznawane przez prawo za fundamentalną podstawę rodziny, która jest najmniejszą jednostką organizacyjną społeczeństwa. Współczesne regulacje, zgodnie z którymi zawarcie małżeństwa powinno być związane ze współdziałaniem państwowego lub kościelnego organu, opierają się na założeniu, że tylko w taki sposób mogą być osiągnięte: uzewnętrznienie powagi małżeństwa i jawność więzi osobistych w takim zakresie, w jakim mają one istotne znaczenie społeczne i prawne. Istnienie małżeństwa ma znaczenie zarówno dla państwa, jak i Kościoła, stąd uregulowania prawne funkcjonują w obu tych społecznościach.

Kościół katolicki z uwagi na sakramentalny charakter małżeństwa ochrzczonych, jego jedność i nierozzerwalność, nie może zrezygnować z własnej jurysdykcji nad małżeństwem swoich wiernych, usankcjonowanej w prawie kanonicznym.

Państwo natomiast, traktując małżeństwo jako umowę rozwiązywalną i irrelevantną sakramentalnie, nie chce ze względów społecznych zrezygnować z instytucji rozwodu, uznanego we własnym prawie rodzinnym, także w odniesieniu dla tych obywateli, którzy należą do Kościoła katolickiego.

W związku z tym zasadniczo związek małżeński zawarty wobec prawa świeckiego nie jest zdarzeniem prawnym wobec prawa kanonicznego, jak również związek kanoniczny nie stanowi takiego zdarzenia w obszarze prawa świeckiego. Niemniej jednak wspólne dla obu porządków prawnych jest to, iż zarówno małżeństwo kanoniczne, jak i cywilne powstaje w wyniku złożenia przez nupturientów stosownego oświadczenia. W prawie kanonicznym zakłada się istnienie tzw. zgody małżeńskiej, czyli aktu woli, który został uzewnętrzniony tym oświadczeniem.

Te dwie przesłanki, związane z odmiennymi koncepcjami instytucji małżeństwa funkcjonującymi w prawie państwowym i kościelnym, stały się punktem wyjścia uregulowań konkordatowych w odniesieniu do małżeństwa.

Sakramentalia

Co to są sakramentalia?

Sakramentalia są to znaki święte ustanowione przez Kościół na podobieństwo sakramentów, by sprawiały skutki duchowe, mocą modlitwy Kościoła.

Jaki jest cel sakramentaliów?

Sakramentalia przygotowują ludzi na przyjęcie głównego skutku sakramentów i uświęcają różne okoliczności życia.

Jak dzielą się sakramentalia?

Sakramentalia dzielimy na:

- błogosławieństwa, które mają charakter przejściowy (błogosławienie osób, miejsc, posiłków itp.).
- poświęcenia, które są błogosławieństwami o charakterze trwałym (poświęcenie kościoła, ołtarza, różańca, medalika, opata, lektora, akolity itp.).
- egzorcyzmy, które są modlitwami skierowanymi przeciwko złym duchom, w celu ich wypędzenia.

Co jest głównym celem sakramentów i sakramentaliów?

Głównym celem sakramentów i sakramentaliów jest przygotowanie wiernych do życia wiecznego w Królestwie niebieskim.

Życie chrześcijańskie

Powołanie człowieka

Powołanie do szczęścia

Wolność człowieka

Moralność czynów ludzkich

Moralność uczuć

Sumienie moralne

Cnoty

Grzech

Człowiek a społeczność

Życie społeczne

Sprawiedliwość społeczna

Prawo i łaska

Łaska i usprawiedliwienie

Kościół matką i wychowawczynią

POWOŁANIE CZŁOWIEKA

"Jezus Chrystus zawsze czynił to, co podobało się Ojcu (zob. J 8,29). Podobnie Jego uczniowie są wezwani do życia przed obliczem Ojca, który widzi w ukryciu (zob. Mt 6,6) by stać się doskonałymi, jak Ojciec niebieski" (zob. Mt 5,48; KKK 1693).

CZŁOWIEK OBRAZEM BOGA

"Rzekł Bóg: Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam... Tak stworzył Bóg człowieka na swe wyobrażenie, na wyobrażenie Boga go stworzył" (Rdz 1,26-27).

Przez co człowiek jest obrazem Boga?

Szczególnym znakiem obrazu Bożego w człowieku jest prawdziwa wolność, którą się cieszy.

Jak w sposób dobry korzystać z wolności?

Człowiek wtedy dobrze korzysta z wolności, gdy kieruje się w życiu prawem moralnym, które przynagla go do czynienia dobra, a unikania zła. Prawo to istnieje w sumieniu człowieka.

Dlaczego człowiek podatny jest na zło?

Człowiek podatny jest na zło, ponieważ jego natura została zraniona grzechem pierworodnym, wskutek czego źle używa on swojej wolności. Postępuje nawet wbrew woli Bożej.

Jak możemy przezwyciężyć skłonność do zła?

Skłonność do zła możemy przezwyciężyć łaską wysłużoną nam przez Chrystusa, która odbudowuje to, co zepsuł grzech.

Jak poznajemy samych siebie?

Samych siebie poznajemy w świetle nauki Chrystusa, ponieważ w pełni odsłania nam ona prawdę o człowieku i jego wzniosłym powołaniu.

Do czego człowiek jest powołany?

Człowiek jest powołany przede wszystkim do szczęścia wiecznego. Jest bowiem obdarzony duszą duchową, rozumem, wolną wolą, i od chwili swego poczęcia zwrócony jest do Boga i do wiecznego szczęścia.

Jak człowiek osiąga doskonałość?

Swoją doskonałość człowiek osiąga w poszukiwaniu i umiłowaniu tego, co prawdziwe i dobre.

POWOŁANIE DO SZCZĘŚCIA

"Radości waszej nikt wam nie zdoła odebrać" (J 16,22).

O czym uczą nas błogosławieństwa?

Błogosławieństwa ewangeliczne ukazują nam to, do czego nas Pan Bóg powołał. Powołał nas do:

- Królestwa Bożego,
- oglądania Boga,
- uczestnictwa w naturze Bożej,

- życia wiecznego,
- usynowienia,
- odpoczynku w Bogu.

Co wiemy o szczęściu wiecznym?

Wiemy iż szczęście wieczne w niebie jest darem Bożym darmo danym; jest ono nadprzyrodzone, podobnie jak łaska, która do niego prowadzi.

WOLNOŚĆ CZŁOWIEKA

"Powołam jesteście do wolności. Tylko nie bierzcie tej wolności jako zachęty do hołdowania ciału, wręcz przeciwnie, wolnością ożywieni, służcie sobie wzajemnie" (Ga 15,13).

Co to jest wolność?

Wolność jest to możliwość podejmowania przez siebie dobrowolnych działań. Doskonałość osiąga ona, gdy jest ukierunkowana na Boga, który jest najwyższym dobrem.

Dlaczego Pan Bóg obdarzył człowieka wolnością?

Pan Bóg dał człowiekowi wolność, aby z własnej ochoty szukał Stworzyciela i dobrowolnie dochodził do doskonałości.

Co dla człowieka oznacza wolność?

Wolność sprawia, że człowiek odpowiada za czyny, których jest dobrowolnym sprawcą.

Czy odpowiedzialność człowieka za czyny może być ograniczona?

Odpowiedzialność za czyny może być zmniejszona lub zniesiona na skutek niewiedzy, przymusu, strachu oraz innych czynników psychicznych lub społecznych.

Z czego wypływa prawo do korzystania z wolności?

Prawo do korzystania z wolności wypływa z godności człowieka.

Kto wyzwolił nas ku wolności?

"Ku wolności wyswobodził nas Chrystus. A zatem trwajcie w niej i nie poddawajcie się na nowo pod jarzmo niewoli!" (Gal 5,1).

MORALNOŚĆ CZYNÓW LUDZKICH

Chrześcijaninie Poznaj swoją godność. Stałeś się uczestnikiem Boskiej natury, poznaj więc niegodne obyczaje przeszłego życia i już do nich nie wracaj" (św. Leon Wielki).

Od czego zależy moralność czynów ludzkich?

Moralność czynów ludzkich zależy:

- od wybranego przedmiotu działania;
- od zamierzonego celu, czyli od intencji;
- od okoliczności działania.

Przedmiot, cel i okoliczności, tworzą trzy tak zwane źródła moralności czynów ludzkich.

Kiedy czyn jest moralnie dobry?

Czyn jest moralnie dobry, gdy jednocześnie jego przedmiot, cel i okoliczności są dobre.

Które uczynki są najważniejsze?

Najważniejszymi uczynkami są:

- modlitwa,
- post,
- jałmużna.

MORALNOŚĆ UCZUĆ

"Uczucia są złe, gdy miłość jest zła; dobre, gdy miłość jest dobra" (św. Tomasz z A.).

Co rozumiemy przez uczucia?

Przez uczucia rozumiemy odczucia lub doznania. Człowiek dzięki swoim uczuciom przeczuwa dobro i przewiduje zło.

Jakie uczucia są podstawowe?

Podstawowymi uczuciami są: miłość i nienawiść, pragnienie i obawa, radość, smutek i gniew.

Uczucia są z natury dobre czy złe?

Uczucia, jakie budzą się w nas, nie są ani dobre, ani złe. Dobro lub zło moralne otrzymują one dopiero w zależności od rozumu i woli.

Czy uczucia mogą się przekształcać?

Uczucia mogą przekształcać się w cnoty lub też zniekształcać się w wady.

Na czym polega doskonałość dobra moralnego?

Doskonałość dobra moralnego polega na tym, że nie tylko wola, ale i "serce" kieruje człowieka ku dobru.

SUMIENIE MORALNE

"Wgłębi sumienia człowiek odczuwa prawo, którego sam sobie nie nakłada, lecz któremu winien być posłuszny" (KDK 16).

Co to jest sumienie?

Sumienie moralne jest sądem rozumu, dzięki któremu człowiek ocenia jakość moralną konkretnego czynu.

Jaką rolę pełni sumienie w życiu moralnym?

Dla człowieka, który popełnił zło, wyrok jego sumienia stanowi rękojmię nawrócenia i nadziei.

Jak kształtować sumienie?

Słowo Boże jest źródłem na naszej drodze, dlatego powinniśmy przyjmować je przez wiarę i modlitwę oraz stosować w praktyce. W ten sposób formuje się sumienie.

Czy zawsze należy słuchać sumienia?

Człowiek zawsze powinien być posłuszny prawemu sądowi swego sumienia.

CNOTY

"Celem życia cnotliwego jest upodobnienie się do Boga" (św. Grzegorz z Nyssy).

Co to jest cnota?

Cnota jest trwałą dyspozycją do czynienia dobra.

Jaką rolę spełniają cnoty w naszym życiu?

Cnoty ludzkie, jako trwałe dyspozycje umysłu i woli:

- regulują nasze czyny,
- porządkują nasze uczucia,
- kierują naszym postępowaniem zgodnie z rozumem i wiarą.

Co to są cnoty kardynalne?

Kardynalnymi nazywamy cnoty główne, wokół których grupują się wszystkie inne cnoty. Cnotami kardynalnymi są:

- roztropność,
- sprawiedliwość,
- męstwo,
- umiarkowanie.

Co to jest roztropność?

Roztropność jest to cnota, która uzdalnia rozum do rozeznawania dobra i do wyboru właściwych środków do jego pełnienia.

Co to jest sprawiedliwość?

Sprawiedliwość jest to cnota, która sprawia, że oddajemy Bogu i bliźnim to, co im się należy.

Co to jest męstwo?

Męstwo jest to cnota, która zapewnia nam wytrwałość w trudnościach i stałość w dążeniu do dobra.

Co to jest umiarkowanie?

Umiarkowanie jest to cnota, która pozwala opanować pociąg do przyjemności zmysłowych i zapewnia równowagę w używaniu dóbr doczesnych.

Co to są cnoty moralne?

Cnotami moralnymi nazywamy te cnoty, które zdobywamy własnym wysiłkiem. Pomagają nam one w dążeniu do Boga.

Co to są cnoty teologiczne?

Cnoty teologiczne, zwane także Boskimi, odnoszą się bezpośrednio do Boga,

- którego poznajemy przez wiarę,
- w którym pokładamy nadzieję,
- którego miłujemy.

Ile jest cnót teologicznych?

Są trzy cnoty teologiczne: **wiara, nadzieja i miłość**. Kształtują one i ożywiają wszystkie cnoty moralne.

Co to jest wiara?

Wiara jest to cnota, dzięki której wierzymy w Boga i w to wszystko, co On nam objawił, a co Kościół podaje nam do wierzenia.

Co to jest nadzieja?

Nadzieja jest to cnota, dzięki której oczekujemy od Boga życia wiecznego i łask, wspomagających nas w zdobywaniu zasług na niebo.

Co to jest miłość?

Miłość jest cnotą, dzięki której miłujemy Boga nade wszystko, a naszych bliźnich ze względu na Boga.

Niezrównany, poetycki, obraz miłości przekazał nam święty Paweł Apostoł, w Pierwszym Liście do Koryntian (13,4-7):

**"Miłość cierpliwa jest
łaskawa jest.
Miłość nie zazdrości,
nie szuka pokłasku,
nie unosi się pychą;
nie dopuszcza się bezwstydu,
nie szuka swego,
nie unosi się gniewem,
nie pamięta złego;
nie cieszy się z niesprawiedliwości,
lecz współweseli się z prawdą.
Wszystko znosi,
wszystkiemu wierzy,
we wszystkim pokłada nadzieję,
wszystko przetrzyma".**

W jakim celu Duch Święty udziela swoich darów?

Duch Święty udziela swoich darów dla podtrzymania życia moralnego chrześcijan. Czynią one wiernych uległymi wobec natchnień Bożych.

Ile darów Ducha Świętego podaje Tradycja?

Tradycja wylicza siedem darów Ducha Świętego. Są to dary:

- mądrości,
- rozumu,
- rady,
- męstwa,
- umiejętności,
- pobożności,
- bojaźni Bożej.

Co to są owoce Ducha Świętego?

Owocami Ducha Świętego nazywamy doskonałości, które kształtuje w nas Duch Święty, jako zadatek wiecznej chwały.

Jakie są owoce Ducha Świętego?

Tradycja wymienia dwanaście owoców Ducha Świętego:

"miłość, wesele, pokój, cierpliwość, uprzejmość, dobroć, wspaniałomyślność, łaskawość, wierność, skromność, wstrzemięźliwość, czystość" (Gal 5,22).

GRZECH

"To jest moja Krew Przymierza, która za wielu będzie wylana na odpuszczenie grzechów" (Mt 26,28).

Co to jest grzech?

Grzech jest to świadome i dobrowolne przekroczenie przykazania Bożego lub kościelnego.

Czy grzeszy się tylko czynem?

Grzeszyć można:

- myślą,
- mową,
- uczynkiem,
- zaniedbaniem dobrego.

Jakie zło pociąga za sobą grzech?

Kto grzeszy, rani cześć i miłość Boga, a także własną godność dziecka Bożego oraz naraża duchowe dobro Kościoła.

Gdzie jest główne źródło grzechu?

Źródłem wszystkich grzechów jest serce człowieka

Co to znaczy popełnić grzech śmiertelny?

Popełnić grzech śmiertelny, znaczy to wybrać świadomie i dobrowolnie coś, co jest w poważnej sprzeczności z prawem Bożym i z celem ostatecznym człowieka. Niszczy miłość, bez której szczęście wieczne jest niemożliwe. Przy braku skruchy powoduje on śmierć wieczną.

Co to jest grzech powszedni?

Grzech powszedni stanowi nieporządek moralny, który jednak nie niszczy miłości i dlatego da się go naprawić.

Jak można naprawić grzech powszedni?

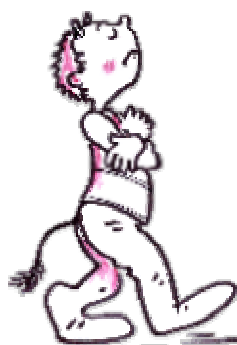
Nieporządek moralny spowodowany przez grzech powszedni można naprawić przez dobre czyny płynące z miłości.

Jakie skutki pociąga za sobą powtarzanie tych samych grzechów?

Powtarzanie tych samych grzechów, nawet powszednich, rodzi wady, wśród których wyróżniają się grzechy główne.

Które grzechy należą do głównych?

Jest siedem grzechów głównych:

pycha

chciwość

nieczystość

zazdrość

**nieumiarkowanie
w jedzeniu i piciu**

gniew

lenistwo

rys. Krystyna Karpińska

Jakim cnotom sprzeciwiają się grzechy główne?

Grzechy główne sprzeciwiają się siedmiu cnotom:

- pokorze,
 - szczodrości,
 - czystości,
 - życzliwości,
 - umiarkowaniu,
 - łagodności,
 - pilności w dobrym.
-

CZŁOWIEK A SPOŁECZNOŚĆ

"Społeczność ludzka... jest przede wszystkim wartością duchową. Dzięki niej ludzie, współdziałając ze światem prawdy, przekazują sobie wzajemnie swoją wiedzę, mogą bronić swoich praw i wypełniać obowiązki, otrzymując zachętę do starania się o dobra duchowe" (Jan Paweł II)

Dlaczego człowiek musi żyć w społeczności

Człowiek potrzebuje życia społecznego, aby mógł rozwijać się zgodnie ze swoją naturą.

Jakie społeczności odpowiadają człowiekowi?

Naturze człowieka najbardziej odpowiada społeczność rodzinna i państwowa.

Co mają mieć na celu instytucje społeczne?

Wszystkie urządzenia społeczne winne mieć na celu człowieka i jego dobro.

Na czym polega zasada pomocniczości?

Zasada pomocniczości mówi, że ani państwo, ani żadna inna większa społeczność nie powinny zastępować inicjatywy i odpowiedzialności osób oraz mniejszych ugrupowań społecznych.

Jak społeczność ma traktować swoich członków?

Społeczność powinna sprzyjać praktykowaniu cnót, a nie stawiać temu na przeszkodzie.

Gdzie szukać rozwiązania kwestii społecznej?

Kwestie społeczne należy rozwiązywać w świetle Ewangelii. Tam, gdzie grzech niszczy klimat społeczny, trzeba odwoływać się do nawrócenia serc i do łaski Bożej.

ŻYCIE SPOŁECZNE

"Gromadząc się razem, szukajcie tego, co pożyteczne dla wszystkich" (List Barnaby, 4).

Czy społeczność potrzebuje władzy?

Każda społeczność ludzka potrzebuje władzy, by trwać i rozwijać się.

W jakim znaczeniu władza pochodzi od Boga?

Społeczność polityczna i władza publiczna opierają się na naturze ludzkiej i dlatego należą do porządku ustanowionego przez Boga.

Kiedy władza sprawowana jest w sposób prawowity?

Władza sprawowana jest w sposób prawowity, gdy służy osiągnięciu dobra wspólnego, środkami moralnie godziwymi.

Jakie ustroje polityczne są uprawnione?

Różne ustroje polityczne są uprawnione, pod warunkiem, że dążą one do dobra wspólnego.

Z czym powinna się liczyć władza polityczna?

Władza polityczna powinna się liczyć z porządkiem moralnym i prawem obywateli do wolności.

Co rozumiemy przez dobro wspólne?

Dobro wspólne jest sumą warunków życia społecznego, które umożliwiają zrzeszeniom i poszczególnym członkom osiągnąć pełniej własną doskonałość.

Na czym opiera się dobro wspólne?

Dobro wspólne opiera się na trzech istotnych elementach:

- na poszanowaniu podstawowych praw człowieka;
- na rozwoju dóbr duchowych i ziemskich w społeczeństwie;
- na pokoju i bezpieczeństwie społeczności i poszczególnych członków.

Czego wymaga godność osoby ludzkiej?

Godność osoby ludzkiej domaga się wspólnej troski o budowanie i wspieranie instytucji, które poprawiają warunki życia ludzkiego.

SPRAWIEDLIWOŚĆ SPOŁECZNA

"Sprawiedliwość społeczną można osiągnąć jedynie przy poszanowaniu transcendentnej godności człowieka" (KKK 1929)

Jak społeczeństwo może zapewnić u siebie sprawiedliwość społeczną?

Społeczeństwo może zapewnić sprawiedliwość społeczną, gdy stwarza warunki do tego, aby zrzeszenia oraz każdy obywatel mogli osiągnąć to, co im się należy.

Co znaczy poszanowanie osoby ludzkiej?

Przez poszanowanie osoby ludzkiej rozumiemy traktowanie bliźniego jak siebie samego, oraz na poszanowaniu podstawowych praw wpływających z godności człowieka.

Na czym opiera się równość między ludźmi?

Równość między ludźmi opiera się na godności i prawach.

Czemu służą różnice między ludźmi?

Różnice między ludźmi należą do zamysłu Bożego, który chce, abyśmy potrzebowali siebie nawzajem.

Co to jest solidarność?

Solidarność jest cnotą wybitnie chrześcijańską, ponieważ urzeczywistnia ona podział dóbr duchowych bardziej niż materialnych.

PRAWO I ŁASKA

"Zabiegajcie o wiosnę zbawienia z bojaźnią i drżeniem... Albowiem to Bóg jest w was sprawcą i chcenia i działania zgodnie z Jego wolą" (Flp 2,12-13).

Co to jest prawo?

Prawo jest rozporządzeniem rozumu dla dobra wspólnego, wydanym przez tego, kto troszczy się o wspólnotę.

Co rozumiemy przez prawo w świetle Pisma św.?

Według Pisma świętego Prawo jest ojcowskim pouczeniem Boga wskazującego człowiekowi drogi, które prowadzą do obiecanego szczęścia, a zakazujących dróg prowadzących do zła.

Co to jest prawo naturalne?

Prawo naturalne jest uczestnictwem człowieka, stworzonego na obraz Stwórcy, w mądrości i dobroci Boga. Stanowi ono podstawę godności człowieka, jego praw i obowiązków.

Co cechuje prawo naturalne?

Prawo naturalne jest niezienne i trwałe wśród zmian historycznych. Jego zasady są ważne w całym świecie. Stanowi ono konieczną podstawę dla prawa moralnego i cywilnego.

Co to jest Stare Prawo?

Stare Prawo stanowi pierwszy etap prawa objawionego. Jego przepisy moralne streszczone są w dziesięciu przykazaniach.

Jakie są podstawowe cechy Nowego Prawa?

Podstawowymi cechami Nowego Prawa są:

- miłość,
- łaska,
- wolność.

Co zawiera Nowe Prawo?

Oprócz dziesięciu przykazań Bożych, Nowe Prawo zawiera rady ewangeliczne, zalecane przez Chrystusa. Są to:

- ubóstwo,
- czystość,
- posłuszeństwo.

ŁASKA I USPRAWIEDLIWIENIE

Wszyscy od Boga "dostępują usprawiedliwienia darmo, z Jego łaski, przez odkupienie, które jest w Jezusie Chrystusie" (Rz 3,24).

Co to jest łaska?

Łaska jest pomocą, jakiej udziela nam Pan Bóg, byśmy żyli zgodnie z Jego wolą i stali się Jego przybranymi dziećmi.

Co to jest usprawiedliwienie?

Usprawiedliwienie jest to przejście ze stanu grzechu do stanu łaski, dzięki czemu grzesznik staje się sprawiedliwym.

Co obejmuje usprawiedliwienie?

Usprawiedliwienie obejmuje odpuszczenie grzechów, uświęcenie, odnowienie wewnętrzne człowieka.

Co to jest łaska uświęcająca?

Łaska uświęcająca jest darem darmo danym, przez który Pan Bóg obdarza nas swoim życiem, własnym przez Ducha Świętego do naszej duszy, by ją uleczyć z grzechu i uświęcić.

Co to są charyzmaty?

Charyzmaty są to szczególne łaski Ducha Świętego, ukierunkowane na łaskę uświęcającą, których celem jest dobro wspólne Kościoła.

Co rozumiemy przez łaski aktualne?

Pan Bóg działa przez liczne łaski aktualne (uczynkowe), potrzebne do osiągnięcia koniecznych dóbr doczesnych i do osiągnięcia życia wiecznego.

Od czego zależą zasługi człowieka?

Zasługi człowieka zależą od łaski Ducha Świętego oraz od miłości, która w nas jest pierwszorzędym źródłem zasługi przed Bogiem.

KOŚCIÓŁ MATKĄ I WYCHOWAWCZYNIA

W Kościele chrześcijanin wypełnia swoje powołanie; przyjmuje słowo Boże; otrzymuje łaski sakramentów; uczy się przykładu świętości, którą odkrywa u Świętych wspomnianych w liturgii (por. KKK. 2030).

Jaki jest związek między życiem moralnym a liturgią Kościoła?

Życie moralne chrześcijanina ma swoje źródło w liturgii, a zwłaszcza w celebracji sakramentów.

Czego dotyczą przykazania kościelne?

Przykazania kościelne odnoszą się do chrześcijańskiego życia moralnego, które jest związane z życiem liturgicznym i czerpie z niego moc.

Ile jest przykazań kościelnych?

Jest pięć przykazań kościelnych:

1. **W niedziele i święta nakazane uczestniczyć we Mszy świętej i powstrzymać się od prac niekoniecznych.**
2. **Przynajmniej raz w roku przystąpić do sakramentu pokuty.**
3. **Przynajmniej raz w roku w czasie wielkanocnym, przyjąć Komunię świętą.**
4. **Zachowywać nakazane posty i wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych, a w okresach pokuty powstrzymać się od udziału w zabawach.**
5. **Troszczyć się o potrzeby wspólnoty Kościoła.**

Jakie posty nas obowiązują?

- **Post zwykły**, czyli wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych obowiązuje we wszystkie **piątki całego roku**, chyba że w danym dniu przypada jakaś uroczystość, tych którzy ukończyli 14 rok życia.
- **Post ścisły**, w **Środę Popielcową** i w **Wielki Piątek**, obowiązuje wszystkich między 18 a 60 rokiem życia.

Jak Kościół uczy moralności?

Nauczanie pasterzy Kościoła w dziedzinie moralności dokonuje się zazwyczaj przez katechezę i przepowiadanie na podstawie Dekalogu, który zawiera zasady życia moralnego ważne dla każdego człowieka.

Kto może wypowiadać się na temat moralności?

Do papieża i biskupów jako autentycznych nauczycieli należy wypowiadanie się w kwestiach moralności, które wchodzą w zakres prawa naturalnego i rozumu.

Czego dotyczy nieomyłność Urzędu Nauczycielskiego Kościoła?

Nieomyłność Urzędu Nauczycielskiego obejmuje wszystkie treści nauki, łącznie z moralnością, bez których zbawcze prawdy wiary nie mogą być strzeżone, wykładane czy zachowane.

Dekalog

"Przykazania: Nie cudzołóż, nie zabijaj, nie kradnij, nie pożądaj, i wszystkie inne - streszczają się w tym nakazie: Miłuj bliźniego swego jak siebie samego! Miłość nie wyrządza zła bliźniemu. Przeto miłość jest doskonałym wypełnieniem Prawa" (Rz 13,9-10)

1. **Nie będziesz miał bogów cudzych przede mną**
2. **Nie będziesz brał imienia Pana Boga twego nadaremno**
3. **Pamiętaj, abyś dzień święty święcił**
4. **Czcij ojca swego i matkę swoją**
5. **Nie zabijaj**
6. **Nie cudzołóż**
7. **Nie kradnij**
8. **Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu twemu**
9. **Nie pożądaj żony bliźniego swego**
10. **Nie pożądaj żadnej rzeczy bliźniego swego**

Co Pan Jezus powiedział o przykazaniach?

Na pytanie młodzieńca: "Co dobrego mam czynić, aby otrzymać życie wieczne?", Pan Jezus odpowiedział: "Jeśli chcesz osiągnąć życie, zachowaj przykazania" (Mt 19,16-17).

Jak Ewangelia ocenia Dekalog?

Jezus swoim życiem i nauczaniem zaświadczył o nieprzemijającej aktualności Dekalogu.

Jak Tradycja Kościoła ocenia Dekalog?

Tradycja Kościoła, będąc wierna Pismu świętemu i idąc za przykładem Jezusa, przyznała Dekalogowi podstawową rolę i znaczenie.

Co Dekalog wyraża?

Dekalog jest uprzywilejowanym wyrazem prawa naturalnego.

Skąd mamy prawo naturalne?

Prawo naturalne znamy za pośrednictwem Objawienia Bożego i rozumu ludzkiego.

Jak nazywamy przekroczenie przykazania Bożego?

Przekroczenie Bożego przykazania nazywamy grzechem.

Czy zachowanie przykazań jest możliwe?

Pan Bóg sprawia swoją łaską, że możliwe jest dla nas zachowanie tego, czego od nas wymaga.

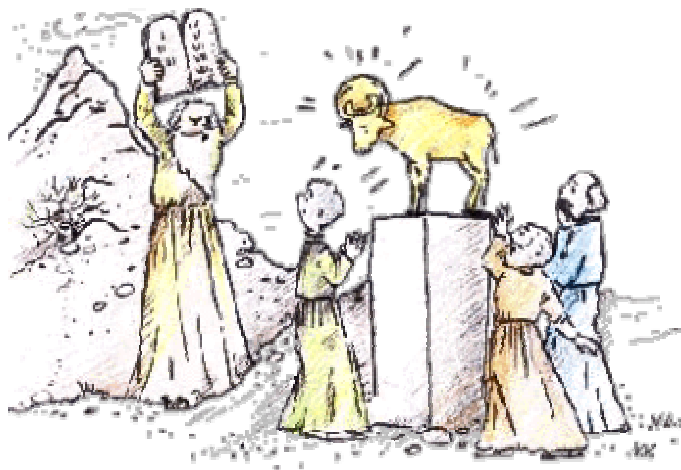
Jak brzmi zdanie, w którym Pan Jezus streścił wszystkie przykazania?

Pan Jezus streścił wszystkie przykazania Boże w zdaniu: **"Będziesz miłował Pana Boga swego całym swoim sercem, całą swoją duszą i całym swoim umysłem..., a bliźniego swego, jak siebie samego."** I dodał: **"Na tych dwóch przykazaniach opiera się całe Prawo i Prorocy."**

Przykazanie pierwsze

Nie będziesz miał bogów cudzych przede mną

"Panu, Bogu swemu, będziesz oddawał pokłon" (Mt 4, 10)

Do czego wzywa pierwsze przykazanie?

Pierwsze przykazanie wzywa człowieka do:

- **wiary** w Boga,
- pokładania w Nim **nadziei**,
- **miłowania** Go ponad wszystko.

Jakie akty kultu wchodzą w zakres pierwszego przykazania?

W zakres pierwszego przykazania wchodzi:

- adoracja Boga,
- zanoszenie do Niego modlitw,
- oddawania Mu należytego kultu,
- wypełniania złożonych Mu przyrzeczeń i ślubów.

Do jakiego kultu człowiek ma prawo i swobodę?

Człowiek ma prawo do swobodnego oddawania kultu Bogu indywidualnie i społecznie.

Co to jest zabobon?

Zabobon jest wypaczeniem kultu, który oddajemy prawdziwemu Bogu, a przejawia się w bałwochwalstwie i różnych formach wróżbiarstwa i magii.

Jakie grzechy są przeciwne pierwszemu przykazaniu?

Oprócz zabobonu, do grzechów przeciw pierwszemu przykazaniu należą:

- wystawianie Boga na próbę w słowach lub czynach,
- świętokradztwo,
- symonia (świętokupstwo),
- ateizm, odrzucenie istnienia Boga.

Czy kult obrazów świętych nie kłóci się z pierwszym przykazaniem?

Kult obrazów świętych Pańskich ma swoją podstawę w tajemnicy Wcielenia Syna Bożego, który przez swoje widzialne Człowieczeństwo stał się obrazem Boga.

Przykazanie drugie

Nie będziesz brał imienia Pana Boga twego nadaremno.

"O Panie, nasze Boże, jak przedziwne Twe imię po całej ziemi" (Ps 8, 2)

Ca nakazuje drugie przykazanie?

Drugie przykazanie nakazuje szanować imię Pańskie, ponieważ jest święte.

Czego zabrania drugie przykazanie?

Drugie przykazanie zabrania wszelkiego nieodpowiedniego używania imienia Boga, a zwłaszcza bluźnierstwa i krzywoprzysięstwa.

Co to jest bluźnierstwo?

Bluźnierstwo jest to używanie w sposób obraźliwy imienia Boga, Jezusa Chrystusa, Najświętszej Maryi Panny i Świętych Pańskich.

Co to jest krzywoprzysięstwo?

Krzywoprzysięstwo jest wezwaniem Boga na świadka kłamstwa.

Kiedy należy wzywać imienia Boga?

Chrześcijanin rozpoczyna swoje modlitwy i działania "W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Amen", czyniąc znak krzyża.

Przykazanie trzecie

Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.

"W sześciu dniach bowiem uczynił Pan niebo, ziemię, morze oraz wszystko, co jest w nich, w siódmym zaś odpoczął. Dlatego pobłogosławił Pan dzień szabat i uznał go za święty" (Wj 20, 11).

Jaki obchód chrześcijański zastąpił szabat?

Szabat chrześcijaństwo zastąpiło niedzielą, która jest cotygodniowym obchodem zmartwychwstania Chrystusa.

Do czego wierni zobowiązani są w niedzielę?

W niedziele i nakazane dni świąteczne, wierni są zobowiązani do uczestniczenia we Mszy świętej, powstrzymania się od tych prac i zajęć, które utrudniają oddawanie Bogu czci, przeżywaniu radości właściwej Dniowi Pańskiemu oraz korzystaniu z należytego odpoczynku duchowego i fizycznego.

Przykazanie czwarte

Czcij ojca swego i matkę swoją

"Dzieci, bądźcie posłuszne w Panu waszym rodzicom, bo to jest sprawiedliwe. Czcij ojca twego o matkę - jest to pierwsze przykazanie z obietnicą: aby ci było dobrze i abyś był długowieczny na ziemi" (Ef 6, 1-3).

Czego żąda od nas Bóg w czwartym przykazaniu?

Zgodnie z czwartym przykazaniem Pan Bóg chce, abyśmy czcili naszych rodziców i tych, którym On dla naszego dobra udzielił swojej władzy.

Jakie są nasze obowiązki wobec rodziców?

Dzieci są zobowiązane wobec rodziców do szacunku, wdzięczności, właściwego posłuszeństwa i pomocy. Szacunek synowski sprzyja harmonii całego życia rodzinnego.

Jakie są obowiązki rodziców wobec dzieci?

Rodzice pierwsi są odpowiedzialni za wychowanie swoich dzieci do **wiary, modlitwy** i wszystkich **cnót**.

Jakie są obowiązki władzy publicznej wobec rodzin?

Władza publiczna jest zobowiązana do poszanowania podstawowych praw człowieka i do stworzenia warunków do korzystania z wolności.

Jaki jest obowiązek obywateli wobec władzy?

Obowiązkiem obywateli jest współpracować z władzami cywilnymi w budowaniu społeczeństwa w duchu prawdy, sprawiedliwości, solidarności i wolności.

Czy obywatel zawsze ma być posłuszny zarządzeniom władzy cywilnej?

Obywatel jest zobowiązany w sumieniu do nieposłuszeństwa zarządzeniom władz cywilnych, gdy są przeciwne wymaganiom ładu moralnego. "Trzeba bardziej słuchać Boga niż ludzi" (Dz 5,29).

Czy społeczeństwo może żyć bez Ewangelii?

Każde społeczeństwo opiera swoje sądy i swoje działania na jakiejś wizji człowieka i jego przeznaczenia. Społeczeństwa pozbawione światła Ewangelii o Bogu i człowieku łatwo popadają w totalitaryzm.

Przykazanie piąte

Nie zabijaj

"Kto by się dopuścił zabójstwa, podlega sądowi. A ja wam powiadam: każdy, kto się gniewa na swego brata, podlega sądowi" (Mt 5, 21-22).

Dlaczego nie wolno zabijać człowieka?

Nie wolno człowieka zabijać, ponieważ każde życie ludzkie od chwili poczęcia aż do śmierci jest święte, i osoba ludzka była stworzona dla niej samej na obraz i podobieństwo Boga żywego i świętego. Zabójstwo człowieka jest głęboko sprzeczne z godnością człowieka i świętością Stwórcy.

Czy człowiek ma prawo do obrony?

Zakaz zabójstwa nie znosi prawa do unieszkodliwienia napastnika.

Co należy myśleć o aborcji?

Człowiekowi od chwili poczęcia należy się troska, jak o każdego innego człowieka.

Co należy sądzić o eutanazji?

Eutanazja zamierzona, niezależnie od form i motywów, jest zabójstwem.

Co należy sądzić o samobójstwie?

Samobójstwo jest w głębokiej sprzeczności ze sprawiedliwością, nadzieją i miłością.

Co to jest zgorszenie?

Zgorszenie jest poważnym wykroczeniem, gdy doprowadza drugiego człowieka do grzechu.

Co należy sądzić o wojnie?

Z powodu zła i niesprawiedliwości, jakie za sobą pociąga wojna, powinniśmy czynić wszystko, co rozumnie możliwe, by jej uniknąć.

Przykazanie szóste

Nie cudzołóż

"Czuwajcie i módlcie się, abyście nie wpadli w pokusę" (Mt 26, 41). "Kto grzeszy rozpustą, przeciwko własnemu ciału grzeszy. Czyż nie wiecie, że ciało wasze jest świątynią Ducha Świętego, który w was jest, a którego macie od Boga, i że już nie należycie do samych siebie" (1 Kor 6,19).

Co to jest cnota czystości?

Czystość jest cnotą, która sprawia, że człowiek osiąga panowanie nad swoją płciowością.

Dlaczego powinniśmy pilnie strzec czystości?

Powinniśmy pilnie strzec czystości, ponieważ:

- daje ona człowiekowi szczególną godność i piękno,
- Pan Bóg szczególnie miłuje ludzi czystych.

Kto jest powołany do życia w czystości?

Każdy ochrzczony jest powołany do życia w czystości zgodnie ze swoim stanem.

Jakie są podstawowe grzechy przeciwne czystości?

Wśród grzechów będących w głębokiej sprzeczności z czystością należy wymienić: masturbację, nierząd, pornografię i czyny homoseksualne.

Jak rozumiemy płodność małżeńską?

Płodność małżeńską rozumiemy jako dobro, dar i cel małżeństwa. Małżonkowie przekazując życie, uczestniczą w ojcostwie Boga.

Czy regulacja poczęć jest dopuszczalna?

Dopuszczalna jest regulacja poczęć poprzez wstrzemięźliwość płciową i przez uwzględnienie okresów niepłodnych kobiety.

Jakie grzechy godzą w małżeństwo?

Poważnymi wykroczeniami przeciw godności małżeństwa są: cudzołóstwo i rozwód, poligamia i wolny związek.

Przykazanie siódme

Nie kradnij

"Ani złodzieje, ani chciwi... ani zdziercy nie odziedziczą Królestwa Bożego" (1 Kor 6, 10).

Co nakazuje siódme przykazanie?

Siódme przykazanie nakazuje praktykowanie sprawiedliwości i miłości w zarządzaniu dobrami materialnymi i owocami pracy ludzkiej.

Czego zabrania Pan Bóg w siódmym przykazaniu?

W siódmym przykazaniu Pan Bóg zabrania kradzieży, czyli przywłaszczania sobie cudzych rzeczy.

Dlaczego z naszą własnością mamy obchodzić się sumiennie?

Mamy sumiennie obchodzić się z naszą własnością, ponieważ ich głównym właścicielem jest Pan Bóg i będziemy musieli zdać sprawę z tego, jak nią zarządzaliśmy.

Co należy sądzić o dzisiejszym niewolnictwie?

Prawo moralne zakazuje czynów, które w celach handlowych lub totalitarnych prowadzą do zniewolenia ludzi, kupowania ich, sprzedawania oraz wymiany, jakby byli towarem.

Jak obchodzić się z bogactwami naturalnymi?

Powierzone przez Stwórcę panowanie nad bogactwami naturalnymi, roślinami i zwierzętami świata winno szanować wymagania moralne, łącznie z wymaganiami wobec przyszłych pokoleń.

Jak człowiek ma obchodzić się ze zwierzętami?

Zwierzęta Bóg powierzył człowiekowi, który jest zobowiązany do życzliwości wobec nich. Mogą one służyć słusznemu zaspokojeniu potrzeb człowieka.

W jakim zakresie Kościół zajmuje się sprawami gospodarczymi i społecznymi?

Kościół wydaje sądy moralne w kwestiach gospodarczych i społecznych, gdy domagają się tego podstawowe prawa człowieka lub zbawienie dusz.

Jaki jest związek między człowiekiem a gospodarką?

Człowiek jest twórcą, ośrodkiem i celem życia gospodarczego i społecznego. Dobra stworzone przez Boga należą do wszystkich według sprawiedliwości i miłości.

Jaka jest podstawowa wartość pracy człowieka?

Podstawowa wartość pracy tkwi w samym człowieku, który jest jej twórcą. Przez swoją pracę człowiek uczestniczy w dziele stworzenia. Praca w łączności z Chrystusem może mieć wymiar odkupieńczy.

Jakie jest znaczenie jałmużny?

Jałmużna dana ubogim jest świadectwem miłości braterskiej; jest także praktykowaniem sprawiedliwości, która podoba się Bogu.

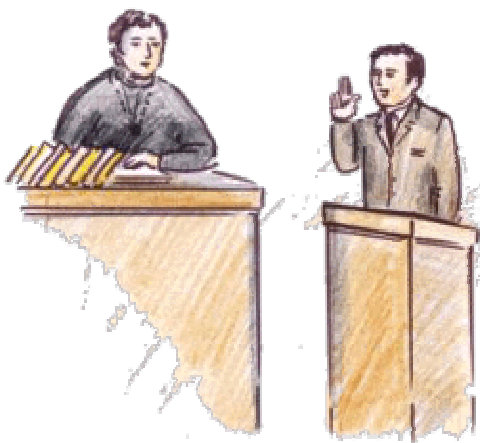
Jak powinniśmy patrzeć na ubogich?

Na ubogich powinniśmy patrzeć w świetle słów Chrystusa: "Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili" (Mt 25, 40).

Przykazanie ósme

Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu

"Odrzuciwszy kłamstwo: niech każdy z was mówi prawdę do bliźniego, bo jesteście nawzajem, dla siebie członkami" (Ef 4, 25).

Co to jest cnota prawdomówności?

Prawdomówność jest cnotą, która pomaga być prawdziwym w swoich czynach i w mowie, wystrzegając się dwulicowości, udawania i obłudy.

Jakie są grzechy przeciwne ósmemu przykazaniu?

Grzechy przeciw ósmemu przykazaniu, to:

- kłamstwo,
- obmowa,
- oszczerstwo,
- lekkomyślne osądy.

Co to jest kłamstwo?

Kłamstwo jest mówieniem nieprawdy z intencją oszukania bliźniego, który ma prawo do prawdy.

Co to jest obmowa?

obmowa jest wyjawieniem bez potrzeby wad i braków bliźniego osobom, które ich nie znają.

Co to jest oszczerstwo?

Oszczerstwo jest to stwierdzenie sprzeczne z prawdą, które szkodzi reputacji bliźniego.

Co to jest lekkomyślny osąd?

Lekkomyślny osąd jest to uznanie bliźniego winnym na podstawie niedostatecznych dowodów.

Co pociąga za sobą grzech przeciwko prawdzie?

Grzech przeciwko prawdzie pociąga za sobą wynagrodzenie krzywd.

Jakie są prawa społeczeństwa w zakresie informacji?

Społeczeństwo ma prawo do informacji opartej na prawdzie, wolności i sprawiedliwości.

Czemu Kościół zachęca do tworzenia dzieł sztuki?

Sztuki piękne, a zwłaszcza sztuka sakralna wyrażają prawdę i z natury dążą do wyrażenia w jakiś sposób w dziełach ludzkich nieskończonego piękna Boga oraz do tego, aby dusze ludzkie zwracać ku Bogu.

Kto jest prawdomówny?

Prawdomówny jest ten, kto mówi i zachowuje się tak, jak myśli w sercu.

Dlaczego powinniśmy być prawdomówni?

Powinniśmy być prawdomówni ponieważ:

- Pan Bóg jest prawdomówny,
- prawdomówność uszlachetnia nas wewnętrznie,
- prawdomówność rodzi zaufanie.

Przykazanie dziewiąte

Nie pożądaj żony bliźniego swego

"Każdy, kto pożądliwie patrzy na kobietę, już się w swoim sercu dopuścił z nią cudzołóstwa" (Mt 5, 27).

Przed czym ostrzega dziewiąte przykazanie?

Dziewiąte przykazanie ostrzega przed pożądaniem, czyli pożądliwością cielesną.

Jak walczyć z pożądliwością cielesną?

Walka z pożądliwością cielesną dokonuje się przez oczyszczenie serca i praktykowanie umiarkowania.

Dlaczego należy zabiegać o czystość serca?

Czystość serca pozwoli nam oglądać Boga; już dzisiaj pozwala widzieć wszystko tak, jak widzi Bóg.

Jak osiąga się czystość serca?

Czystość serca osiąga się przez modlitwę, przez czystość intencji i czyste spojrzenia.

Czego domaga się czystość serca?

Czystość serca domaga się wstydlivosti, która jest cierpliwością, skromnością i dyskrecją. Wstydlivość strzeże intymności osoby przez ubiór i zachowanie.

Przykazanie dziesiąte

Nie pożądaj żadnej rzeczy bliźniego swego

"Gdzie jest skarb twój, tam i serce twoje będzie" (Mt 6, 21).

Czego zabrania dziesiąte przykazanie?

Dziesiąte przykazanie zabrania nieumiarkowanej zachłanności, rodzącej się z pozbawionej miary żądy bogactw i zawartej w niej potęgi.

Co to jest zazdrość?

Zazdrość jest to smutek doznawany z powodu dobra drugiego człowieka i nadmiernego pragnienia przywłaszczenia go sobie. Jest ona wadą główną.

Czym należy zwalczać zazdrość?

Człowiek ochrzczony zwalcza zazdrość życzliwością, pokorą i zdaniem się na Bożą Opatrzność.

Dlaczego należy mieć dystans wobec bogactw?

Oderwanie od bogactw jest nieodzowne, aby wejść do Królestwa niebieskiego. "Błogosławieni ubodzy w duchu".

Jakie pragnienie tkwi w człowieku najmocniej?

Człowiek ma jedno pragnienie: "Chcę widzieć Boga". Pragnienie Boga gasi woda życia wiecznego (J 4, 14).

Modlitwa

OBJAWIENIE MODLITWY

"Gdy chcesz się modlić, wejdź do swej izdebki, zamknij drzwi i módl się do Ojca twego, który jest w ukryciu. A Ojciec, który widzi w ukryciu, odda tobie" (Mt 6,6).

Co to jest modlitwa?

Modlitwa jest to wzniesienie duszy do Boga lub prośba skierowana do Niego o stosowne dobra.

Jak Pan Bóg wzywa nas do modlitwy?

Pan Bóg nieustrudzenie wzywa każdego człowieka do tajemniczego spotkania z Nim na modlitwie. Modlitwa towarzyszy całej historii zbawienia jako wzajemne przyzywanie się Boga i człowieka.

Co Stary Testament mówi o modlitwie?

Stary Testament ukazuje wzory: modlitwy pełnej wiary i ufności (Abraham, Jakub), i modlitwy wstawienniczej (Mojżesz, prorocy).

Gdzie koncentrowała się modlitwa Ludu Bożego?

Modlitwa Ludu Bożego rozwijała się w cieniu Przybytku Boga, Arki Przymierza i Świątyni, pod przewodnictwem pasterzy, zwłaszcza Dawida i proroków.

Co to są psalmy?

Psalmy są arcydziełami modlitwy w Starym Testamencie. Zawierają one dwa nierozłączne elementy: osobisty i wspólnotowy. Rozciągają się na wszystkie czasy historii, zapowiadały obietnice, które w naszej epoce są już wypełnione.

Jakie zastosowanie mają psalmy w życiu Kościoła?

Psalmy, które odmawiał Chrystus, są istotnym i stałym elementem modlitwy Jego Kościoła. Zawierają one opis przeżyć ludzi wszystkich stanów.

Kto w Nowym Testamencie jest wzorem modlitwy?

Wzorem doskonałej modlitwy jest synowska modlitwa Jezusa. Wyraża ona miłujące przyłgnięcie Jezusa do woli Ojca aż do Krzyża i absolutne zaufanie, że zostanie wysłuchana.

Jakiej modlitwy uczył Chrystus?

Jezus uczył swoich uczniów modlić się sercem czystym, z żywą i wytrwałą wiarą, z synowską śmiałością. Wzywał ich do czujności i zachęcał do przedstawiania Bogu prośb w Jego imię.

Czym charakteryzuje się modlitwa Dziewicy Maryi?

Modlitwa Dziewicy Maryi, w Jej "Fiat" i "Magnificat", charakteryzuje się wielkodusznym ofiarowaniem Bogu całej swojej istoty w wierze.

Kto dziś jest nauczycielem modlitwy?

Dziś Duch Święty wychowuje cały Kościół do modlitwy, która wyraża się w formie:

- błogosławieństwa,
- prośby,
- wstawiennictwa,
- dziękczynienia,
- uwielbienia.

Co znaczy modlitwa błogosławieństwa?

Ponieważ Pan Bóg błogosławi człowieka, dlatego człowiek może z kolei błogosławić Boga, który jest źródłem wszelkiego błogosławieństwa.

Co znaczy modlitwa prośby?

Modlitwa prośby ma za przedmiot:

- prośbę o przebaczenie,
- poszukiwanie Królestwa,
- każdą prawdziwą potrzebę.

Co to jest modlitwa wstawiennicza?

Modlitwa wstawiennicza polega na prośbie na rzecz drugiego człowieka. Prośba ta nie zna granic i obejmuje także nieprzyjaciół.

Na czym polega modlitwa dziękczynienia?

Przedmiotem dziękczynienia może być każda radość i każdy trud, każde wydarzenie i każda potrzeba, które powinno trwać przez całe życie: "W każdym położeniu dziękujcie" (1 Tes 5,18).

Co to jest modlitwa uwielbienia?

Modlitwa uwielbienia, całkowicie bezinteresowna, wznosi się do Boga; wysławia Go dla Niego samego, oddając Mu chwałę nie ze względu na to, co On czyni, lecz dlatego, że On jest.

TRADYCJA MODLITWY

"W psalmach, hymnach i pieśniach duchowych z wdzięcznością śpiewajcie Bogu" (Kol 3,16).

Jakie są główne źródła modlitwy?

Głównymi źródłami modlitwy są:

- słowo Boże,
- liturgia Kościoła,
- cnoty: wiary, nadziei i miłości.

Do kogo zwracamy się w modlitwie?

Modlitwa jest kierowana do Boga Ojca; w taki sam sposób kieruje się ją do Jezusa, zwłaszcza przez wzywanie Jego świętego imienia: "Panie Jezu Chryste, Synu Boży, zmiłuj się nad nami grzesznymi!".

Jaką rolę w modlitwie pełni Duch Święty?

Kościół zachęca nas, abyśmy wzywali Ducha Świętego jako wewnętrznego Nauczyciela Modlitwy, bo "Nikt nie może powiedzieć bez pomocy Ducha Świętego: Panem jest Jezus" (I Kor 12,3).

Jaki jest udział Matki Bożej w naszej modlitwie?

Kościół chętnie modli się w łączności z Dziewicą Maryją ze względu na Jej szczególne współdziałanie z Duchem Świętym, aby razem z Nią uwielbiać wielkie rzeczy, które Bóg uczynił w Niej oraz by powierzać Jej błagania i uwielbienia.

Czy można zwracać się również do Świętych?

W swojej modlitwie Kościół pielgrzymujący jest złączony z modlitwą świętych, których usilnie prosi o wstawiennictwo. Święci Pańscy są naszymi orędownikami u Boga.

Gdzie jest pierwsze wychowanie modlitewne?

Pierwszym miejscem wychowania do modlitwy jest rodzina chrześcijańska.

Kto nam pomaga w modlitwie?

Pomoc w modlitwie zapewniają w Kościele: kapłani, osoby poświęcone Bogu, katecheza, grupy modlitewne, i kierownictwo duchowne.

Jakie miejsca najlepiej odpowiadają modlitwie?

Miejscami najbardziej sprzyjającymi modlitwie są:

- osobiste lub rodzinne oratorium,
- klasztory,
- sanktuaria pielgrzymkowe,
- a przede wszystkim kościół, który jest właściwym miejscem modlitwy liturgicznej dla wspólnoty parafialnej oraz uprzywilejowanym miejscem adoracji eucharystycznej.

ŻYCIE MODLITWY

"Bliski jest Pan wszystkim, którzy Go wzywają" (Ps 144,18);

"Tylko ten umie dobrze żyć, kto umie dobrze się modlić" (św. Augustyn).

Do jakich modlitw zachęca nas Kościół?

Kościół zachęca wiernych do regularnej modlitwy codziennej, do Liturgii Godzin, niedzielnej Eucharystii i świętowania obchodów roku liturgicznego.

Jakie są podstawowe modlitwy przekazane nam przez Tradycję?

Tradycja chrześcijańska obejmuje trzy główne formy modlitewne:

- modlitwę ustną,
- rozmyślanie,
- kontemplację.

Ich wspólną cechą jest skupienie serca.

Co to jest modlitwa ustna?

Modlitwa ustna oparta jest na jedności ciała i duszy, włącza również ciało w modlitwę wewnętrzną serca, przez wypowiadanie słów modlitwy.

Co to jest rozmyślanie?

Rozmyślanie jest modlitewnym poszukiwaniem, które pobudza myśl, wyobraźnię, uczucie, pragnienie. Jego celem jest przyswojenie sobie w wierze rozważanego przedmiotu, odniesionego do rzeczywistości naszego życia.

Co to jest kontemplacja?

Kontemplacja myślna jest prostą formą modlitwy. Jest spojrzeniem wiary utkwionym w Jezusa, słuchaniem słów Bożych, milczącą miłością. Jednoczy z modlitwą Chrystusa w takim stopniu, w jakim pozwala nam uczestniczyć w Jego misterium.

Jakiego zaangażowania wymaga modlitwa?

Modlitwa zakłada wysiłek oraz walkę przeciw nam samym i przeciw podszeptom kusiciela. Walka modlitwy jest nieodłączna od walki duchowej, koniecznej do postępowania duchowego: modlimy się tak jak żyjemy, ponieważ żyjemy tak, jak się modlimy.

Jakie są trudności w modlitwie?

Podstawowymi trudnościami w praktykowaniu modlitwy są roztargnienia i oschłość. Środkiem zaradczym jest wiara, nawrócenie i czujność serca.

Jakie pokusy zagrażają modlitwie?

Dwoma najczęstszymi pokusami zagrażającymi modlitwie są brak wiary i znużenie, które jest pewną formą depresji na skutek porzucenia ascezy, co prowadzi do zniechęcenia.

Co należy robić, gdy wydaje się nam, że nie zawsze jesteśmy wysłuchani?

Gdy mamy wrażenie, że nie zawsze jesteśmy wysłuchani, wtedy synowska ufność wystawiona jest na próbę. Ewangelia wzywa nas do postawienia sobie pytania o zgodność naszej modlitwy z pragnieniem Ducha Świętego.

Czy modlitwa jest potrzebna?

Modlitwa zawsze jest potrzebna. Jest nawet koniecznością życiową. Modlitwa i życie chrześcijańskie są nierozłączne. "Nieustannie się módlcie" (1 Tes 5,17).

MODLITWA PAŃSKA

Jakiej modlitwy nauczył nas Pan Jezus?

Pan Jezus nauczył nas modlitwy zwanej Pańską, której tekst przekazał nam św. Mateusz (6,9-13):

Ojcie nasz, któryś jest w niebie, święć się imię Twoje;

przyjdź Królestwo Twoje;

bądź wola Twoja jako w niebie, tak i na ziemi.

Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj;

i odpuść nam nasze winy,

jako i my odpuszczamy naszym winowajcom

i nie wódz nas na pokuszenie,

ale nas zbaw ode Złego.

Jak Kościół ocenia Modlitwę Pańską?

Modlitwę Pańską Kościół ocenia jako swoją właściwą modlitwę. Stanowi ona część składową sakramentów wtajemniczenia: chrztu, bierzmowania i Eucharystii oraz Liturgii Godzin.

OJCZE NASZ

Jakie usposobienie ma cechować odmawiającego Modlitwę Pańską?

Odmawiający "Ojcze nasz" powinien posiadać prostotę i wierną ufność, pokorę i radosną pewność.

Dlaczego możemy zwracać się do Boga jako naszego Ojca?

Możemy zwracać się do Boga jako naszego Ojca, ponieważ przez chrzest staliśmy się Jego przybranymi dziećmi.

Jakie znaczenie ma Modlitwa Pańska?

Modlitwa Pańska jednoczy nas z Ojcem, z Jego Synem, Jezusem Chrystusem i z Duchem Świętym. Jednocześnie objawia nam ona, kim jesteśmy.

Do czego ma nas zachęcać Modlitwa Pańska?

Modlitwa do naszego Ojca niebieskiego powinna pobudzać w nas wolę upodobnienia się do Niego, a nasze serce czynić pokornym i ufnym.

O czym przypomina nam słowo "nasz"?

Słowo "nasz" przypomina nam Nowe Przymierze zawarte w Jezusie Chrystusie, dzięki któremu Pan Bóg jest naszym Bogiem, a my Jego ludem.

Co oznacza wyrażenie "któryś jest w niebie"?

Wyrażenie "któryś jest w niebie" nie oznacza miejsca, lecz majestat Boga i Jego obecność w sercach ludzi sprawiedliwych. Niebo, dom Ojca, stanowi prawdziwą ojczyznę, do której zdążamy i już należymy.

SIEDEM PROŚB

Czego dotyczą pierwsze trzy prośby?

Przedmiotem pierwszych trzech prośb "Ojcze nasz" jest chwała Ojca: święcenie Jego imienia, przyjście Jego Królestwa i wypełnienie Jego woli.

Co jest przedmiotem dalszych czterech prośb?

Cztery pozostałe prośby przedstawiają Ojcu nasze pragnienia: są to prośby dotyczące naszego życia - jego podtrzymywania i leczenia z grzechów; dotyczą także naszej walki o zwycięstwo dobra nad złem.

O co prosimy mówiąc "święć się imię Twoje"?

Przez prośbę "święć się imię Twoje" wchodzimy w Boży plan, który polega na czczeniu Jego imienia objawionego Mojżeszowi, a potem w Jezusie Chrystusie, przez nas i w nas, jak również w każdym narodzie i człowieku.

O co prosimy mówiąc "przyjdź Królestwo Twoje"?

W drugiej prośbie Kościół ma na względzie przede wszystkim powrót Chrystusa i ostateczne przyjście Królestwa Bożego. Modli się również o wzrost Królestwa Bożego dzisiaj.

O co prosimy mówiąc "bądź. wola Twoja"?

W trzeciej prośbie modlimy się do naszego Ojca o zjednoczenie naszej woli z wolą Jego Syna, by wypełnił się Boży plan zbawienia w życiu świata.

O co prosimy mówiąc "chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj"?

W czwartej prośbie wyrażamy synowskie zaufanie do naszego Ojca niebieskiego. "Nasz chleb" oznacza pokarm ziemski niezbędny wszystkim do istnienia, a jednocześnie także Chleb Życia: Słowo Boże i Ciało Chrystusa. Otrzymujemy go "dzisiaj" jako zadatek Uczt Królestwa niebieskiego.

O co prosimy mówiąc "odpuść nam nasze winy"?

Piąta prośba jest błaganiem o Boże miłosierdzie nad naszymi grzechami. Nie może ono przeniknąć do naszych serc, jeśli nie potrafimy przebaczyć naszym nieprzyjaciołom, na wzór i z pomocą Chrystusa.

O co prosimy w szóstej prośbie?

Mówiąc "**nie wódź nas na pokuszenie**", prosimy Boga, by nie pozwolił nam wejść na drogę prowadzącą do grzechu. Jest to błaganie o Ducha rozeznania i mocy, a także o łaskę czujności i wytrwania w dobrem aż do końca.

O co modlimy się w siódmej prośbie?

W ostatniej prośbie "**ale nas zbaw ode Złego**" chrześcijanin razem z Kościołem modli się do Boga, by ukazał zwycięstwo, już odniesione przez Chrystusa, nad "władcą tego świata", czyli nad Szatanem.

Modlitwa Pańska

Ojcze nasz, któryś jest w niebie, święć się imię Twoje; przyjdź Królestwo Twoje; bądź wola Twoja jako w niebie, tak i na ziemi. Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj; i odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom i nie wódź nas na pokuszenie, ale nas zbaw ode Złego. Amen.

Pozdrowienie Anielskie

Zdrowaś Maryjo, łaski pełna, Pan z Tobą, błogosławionaś Ty między niewiastami i błogosławiony owoc żywota Twojego, Jezus. Święta Maryjo, Matko Boża, módl się za nami grzesznymi teraz i w godzinę śmierci naszej. Amen.

Uwielbienie Boga w Trójcy jedyne

Chwała Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu.

Jak była na początku, teraz i zawsze, i na wieki wieków. Amen.

Sześć prawd wiary

1. Jest jeden Bóg.
2. Bóg jest Sędzią sprawiedliwym, który za dobre wynagradza, a za złe karze.
3. Są trzy Osoby Boskie: Bóg Ojciec, Syn Boży i Duch Święty.
4. Syn Boży stał się człowiekiem i umarł na krzyżu dla naszego zbawienia.
5. Dusza ludzka jest nieśmiertelna.
6. Łaska Boska jest do zbawienia konieczna.

Wyznanie wiary (odmawiane w czasie Mszy świętej)

Wierzę w jednego Boga, Ojca wszechmogącego,

Stworzyciela nieba i ziemi, wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych.

I w jednego Pana Jezusa Chrystusa, Syna Bożego Jednorodzonego, który z Ojca jest zrodzony przed wszystkimi wiekami.

Bóg z Boga, Światłość ze Światłości, Bóg prawdziwy z Boga prawdziwego.
Zrodzony, a nie stworzony, współistotny Ojcu, a przez Niego wszystko się stało.
On to dla nas ludzi i dla naszego zbawienia zstąpił z nieba.
I za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy i stał się człowiekiem.
Ukrzyżowany również za nas, pod Poncjuszem Piłatem został umęczony i pogrzebany.
I zmartwychwstał dnia trzeciego, jak oznajmia Pismo.
I wstąpił do nieba; siedzi po prawicy Ojca.
I powtórnie przyjdzie w chwale sędzić żywych i umarłych, a Królestwu Jego nie będzie końca.
Wierzę w Ducha Świętego, Pana i Ożywiciela, który od Ojca i Syna pochodzi.
Który z Ojcem i Synem wspólnie odbiera uwielbienie i chwałę; który mówił przez Proroków.
Wierzę w jeden, święty, powszechny i apostołski Kościół.
Wyznam jeden chrzest na odpuszczenie grzechów.
I oczekuję wskrzeszenia umarłych.
I życia wiecznego w przyszłym świecie. Amen.

Błogosławieństwa ewangeliczne: (Mt 5,3-12)

Błogosławieni ubodzy w duchu, albowiem do nich należy Królestwo niebieskie.
Błogosławieni, którzy się smucą, albowiem oni będą pocieszeni.
Błogosławieni cisi, albowiem oni na własność posiadą ziemię.
Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyceni.
Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią.
Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą.
Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój, albowiem oni będą nazwani synami Bożymi.
Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości, albowiem do nich należy Królestwo niebieskie.
Błogosławieni jesteście, gdy ludzie wam urągają i prześladowają was, i gdy z mego powodu mówią kłamliwie wszystko złe na was. Ciescie się i radujcie, albowiem wasza nagroda wielka jest w niebie.

Modlitwa przed jedzeniem

Pobłogosław, Panie, nas, pobłogosław ten posiłek i tych, którzy go przygotowali, i naucz nas dzielić się z innymi. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Modlitwa po jedzeniu

Dziękujemy Ci, Panie, za te dary, które z Twojej, dobroci spożyliśmy. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

Modlitwa przed nauką

Duchu Święty, który oświecasz serca i umysły nasze, dodaj nam ochoty i zdolności, aby ta nauka była dla nas pożytkiem doczesnym i wiecznym. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Modlitwa po nauce

Dzięki Ci, Boże, za światło tej nauki. Spraw abyśmy nią oświeceni mogli Cię zawsze wielbić i wolę Twoją wypełniać na wieki. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Akt wiary

Wierzę w Ciebie, Boże żywy,
W Trójcy jedyny, prawdziwy.
Wierzę, coś objawił, Boże,
Twe słowo mylić nie może.

Akt nadziei

Ufam Tobie, boś Ty wierny,
Wszchemocny i miłosierny.
Dasz mi grzechów odpuszczenie,
Łaskę i wieczne zbawienie.

Akt miłości

Boże, choć Cię nie pojmuję,
Jednak nad wszystko miłuję,
Nad wszystko, co jest stworzone,
Boś Ty dobro nieskończone.

Akt żalu

Ach, żałuję za me złości
Jedynie dla Twojej miłości.
Bądź miłościw mnie grzesznemu,
Dla Ciebie odpuszczam bliźniemu.

Apel jasnogórski

Maryjo, Królowo Polski,
Jestem przy Tobie,
Pamiętam, czuwam.

Antyfona maryjańska

Pod Twoją obronę uciekamy się, święta Boża Rodzicielko. Naszymi prośbami racz nie gardzić w potrzebach naszych, ale od wszelakich złych przygód racz nas zawsze wybawiać, Panno chwalebna i błogosławiona. O Pani nasza, Orędowniczko nasza, Pośredniczko nasza, Pocieszycielko nasza. Z Synem Swoim nas pojednaj. Synowi Swojemu nas polecaj, Swojemu Synowi nas oddawaj. Amen.

Anioł Pański

Anioł Pański zwiastował Pannie Maryi - *I poczęła z Ducha Świętego.*

Zdrowaś Maryjo...

Oto ja służebnica Pańska - *Niech mi się stanie według słowa twego.*

Zdrowaś Maryjo...

A Słowo stało się ciałem - *I zamieszkało między nami.*

Zdrowaś Maryjo...

Módl się za nami, święta Boża Rodzicielko - *Abyśmy się stali godnymi obietnic Chrystusowych.*

Módlmy się: Łaskę Twoją, prosimy Cię, Panie, racz wlać w serca nasze, abyśmy poznawszy za zwiastowaniem anielskim Wcielenie Chrystusa, Syna Twego, przez Jego Mękę i Krzyż do chwały Zmartwychwstania byli doprowadzeni. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

W okresie wielkanocnym:

Królowo nieba, wesel się - *alleluja.*

Bo Ten, któregoś nosiła - *alleluja.*

Zmartwychwstał, jak powiedział - *alleluja.*

Módl się za nami do Boga - *alleluja.*

Raduj się i wesel, Panno Maryjo - *alleluja.*

Bo zmartwychwstał Pan prawdziwie - *alleluja.*

Módlmy się: Boże, któryś raczył uweselić świat przez zmartwychwstanie Syna Twego, Pana naszego, Jezusa Chrystusa, daj prosimy, abyśmy przez Jego Rodzicielkę, Maryję Pannę, dostąpili radości życia wiecznego. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Tajemnice różańcowe

radosne: (poniedziałki i soboty)

Zwiastowanie Najświętszej Maryi Pannie,
Nawiedzenie świętej Elżbiety,
Narodzenie Pana Jezusa,
Ofiarowanie Pana Jezusa w świątyni,
Znalezienie Pana Jezusa.

światła: (czwartki)

Chrzest Pana Jezusa w Jordanie
Objawienie na weselu w Kanie
Głoszenie Królestwa Bożego i wzywanie do nawrócenia
Przemienienia na górze Tabor
Ustanowienie Eucharystii

bolesne: (wtorki i piątki)

Modlitwa i konanie Pana Jezusa w Ogrójcu,
Biczowanie Pana Jezusa,
Cierniem ukoronowanie Pana Jezusa,
Dźwiganie krzyża,
Ukrzyżowanie Pana Jezusa.

chwalebne: (środy i niedziele)

Zmartwychwstanie Pana Jezusa,
Wniebowstąpienie Pana Jezusa,
Zesłanie Ducha Świętego,
Wniebowzięcie Matki Bożej,
Ukoronowanie Matki Bożej w niebie.

Stacje Drogi krzyżowej

1. Pan Jezus na śmierć skazany.
2. Pan Jezus bierze krzyż na swe ramiona.
3. Pan Jezus upada pierwszy raz pod krzyżem.
4. Pan Jezus spotyka swą Najświętszą Matkę.
5. Szymon z Cyreny pomaga Jezusowi nieść krzyż.
6. Św. Weronika ociera twarz Panu Jezusowi.
7. Pan Jezus upada pod krzyżem po raz drugi.
8. Pan Jezus pociesza płaczące niewiasty.
9. Pan Jezus upada pod krzyżem po raz trzeci.
10. Pan Jezus z szat obnażony.
11. Pan Jezus przybity do krzyża.
12. Pan Jezus umiera na krzyżu.
13. Pan Jezus zdjęty z krzyża.
14. Pan Jezus złożony do grobu.

Modlitwy za zmarłych

Wieczny odpoczynek racz im dać Panie, a światłość wieczna niech im świeci na wieki wieków.
Amen.

Dobry Jezu, a nasz Panie, daj im wieczne spoczywanie.

A dusze wszystkich wiernych zmarłych niech odpoczywają w pokoju wiecznym. Amen.

Akty Strzeliste

Niech będzie Bóg uwielbiony.

Niech będzie uwielbione święte Imię Jego.

Niech będzie uwielbiony Jezus Chrystus, prawdziwy Bóg i prawdziwy człowiek.

Niech będzie uwielbione Imię Jezusowe.
Niech będzie uwielbione Najświętsze Serce Jezusowe.
Niech będzie uwielbiona Najdroższa Krew Jezusowa.
Niech będzie uwielbiony Pan Jezus w Najświętszym Sakramencie Ołtarza.
Niech będzie uwielbiony Duch Święty Pocieszyciel.
Niech będzie pochwalona Bogarodzica, Najświętsza Panna Maryja.
Niech będzie pochwalone Jej święte i Niepokalane Poczęcie.
Niech będzie pochwalone Jej chwalebne Wniebowzięcie.
Niech będzie pochwalone Imię Maryi, Dziewicy i Matki.
Niech będzie pochwalony święty Józef, Jej przeczysty Oblubieniec.
Niech będzie uwielbiony Bóg w swoich Aniołach i swoich Świętych.

Błogosławieństwo nowożeńców w domu

Na stole w głównym pokoju ustawia się krzyż, wodę święconą, kropidło i zapala świecę. Nowożeńcy klęcząc dziękują rodzicom za dar życia i wychowanie, przepraszają za przykrości i proszą o błogosławieństwo.

Błogosławieństwo syna

Ojciec:

Ukochany synu! Od dziś ty będziesz mężem i ojcem twojej przyszłej rodziny. Buduj swe życie małżeńskie i rodzinne na mocnym fundamencie - na wzajemnej miłości i wierności Bogu i Jego przykazaniom.

Niech błogosławi Cię Wszechmogący Bóg, Ojciec i Syn i Duch Święty.

Syn: Amen.

Ojciec kropi syna wodą święconą.

Matka:

Ukochany Synu! Gdy Chrystus Pan połączy cię sakramentalnym węzłem z twoją wybraną, będziecie dwoje jednym ciałem. Bądź dla swej żony dobrym mężem, a dla swoich dzieci kochającym ojcem. Na tę nową drogę twego życia błogosławię Cię.

Błogosławieństwo Ojca i Syna i Ducha Świętego niech Ci towarzyszy w całym twoim życiu.

Syn: Amen.

Matka kropi syna wodą święconą.

Błogosławieństwo córki

Ojciec:

Ukochana córko! Nadszedł czas, abyś i ty, tak jak twoja matka, wzięła na siebie obowiązek założenia rodziny, urodzenia i wychowania nowego pokolenia.

Niech Bóg Wszechmogący, Ojciec, Syn i Duch Święty napełni cię swoją radością i błogosławi tobie, twemu mężowi i waszym dzieciom!

Córka: Amen.

Ojciec kropi córkę wodą święconą.

Matka:

Moja córko! Wiele lat mieszkałaś z nami. Od dziś staniesz przy boku twego męża. Przejmiesz troskę o wasz dom i o wasze dzieci. Bardzo pragnę, abyś była szczęśliwą żoną i matką, abyś była oparciem dla twego męża i radością dla twych dzieci. Polecam cię Maryi i z serca błogosławię cię na nową drogę życia: w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego.

Córka: Amen.

Matka kropi córkę wodą święconą.

Odpusty

WYKAZ ODPUSTÓW KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Zatwierdzony przez papieża Pawła IV

Kościół, jako dobra matka, od wieków udziela swoim dzieciom odpustów ułatwiających zbawienie. Rozróżnia się:

Odpust zupełny - jest to darowanie człowiekowi przez Boga wszystkich kar doczesnych za grzechy odpuszczone co do winy w sakramencie pokuty. Kto uzyska odpust zupełny dla siebie, uniknie kar czyśćcowych. Kto uzyska odpust zupełny za zmarłych, ratuje dusze z czyśćca.

Odpust częściowy - jest to częściowe darowanie człowiekowi przez Boga kar doczesnych.

Warunki uzyskania odpustu zupełnego

1. Spełnienie trzech warunków wstępnych:

- spowiedź sakramentalna lub stan łaski uświęcającej,
- przyjęcie komunii świętej,
- modlitwa w intencjach Ojca Świętego.

2. Wykluczenie wszelkiego przywiązania do jakiegokolwiek grzechu, nawet powszedniego (dyspozycja lub "odraza" grzechu).

3. Wykonanie czynności pobożnej obdarzonej odpustem (przywiązany jest odpust).

Brak pełnej dyspozycji wykluczenia przywiązania do jakiegokolwiek grzechu, spowoduje obniżenie rangi odpustu, będzie to **odpust częściowy**. Trzy warunki wstępne: spowiedź, komunie święta i modlitwa w intencjach Ojca Świętego mogą być wypełnione w ciągu wielu dni przed lub po wykonaniu czynności pobożnej nagradzanej odpustem, ale musi być między nimi łączność. Po jednej spowiedzi sakramentalnej, utrzymując się w stanie łaski uświęcającej, można uzyskać kilkakrotnie odpust zupełny, a po komunii świętej i modlitwie w intencjach Ojca Świętego można uzyskać tego dnia tylko raz odpust zupełny.

Odpust zupełny

można uzyskać go w ciągu jednego dnia:

1. Za trwającą pół godziny adorację Najświętszego Sakramentu. Natomiast za chwilowe nawiedzenie Najświętszego Sakramentu - **odpust częściowy**.

2. Za pobożne czytanie Pisma świętego przez pół godziny z należnym szacunkiem dla Słowa Bożego i traktowanie tej czynności jako czytanie duchowe. Za każdorazową lekturę Pisma świętego, ale przez krótszy czas - **odpust częściowy**.

3. Za odprawienie Drogi Krzyżowej. Warunki konieczne:

- a) nabożeństwo odprawia się w miejscu, gdzie stacje Drogi Krzyżowej były erygowane urzędowo (w kościele, na placu przykościelnym itp.),
- b) rozmyślanie Męki Pańskiej (treścią rozmyślenia nie muszą być kolejne stacje),
- c) trzeba przechodzić od stacji do stacji.

Jeżeli Droga Krzyżowa jest odprawiana z licznym udziałem wiernych, co uniemożliwia przejście od stacji do stacji, wystarczy gdy przechodzi prowadzący to nabożeństwo lub osoba z krzyżem, a inni wierni pozostają na swoim miejscu. Kto w ten sposób, z powodu słusznej przeszkody, np. choroby, podróży, zamknięcia kościoła itp., nie może odprawić Drogi Krzyżowej wg podanych wyżej warunków - zyskuje odpust zupełny. Przynajmniej jednak przez pół godziny pobożnie będzie czytał opis albo sam rozważał Mękę Pana Jezusa.

4. Za odmówienie cząstki różańca (czyli 5 dziesiątków) w kościele, w publicznej kaplicy, w rodzinie, w społeczności zakonnej, w stowarzyszeniu publicznym.

- trzeba odmówić 5 dziesiątków bez przerwy,
- modlitwę ustną trzeba uzupełniać rozmyśleniem tajemnic różańcowych,
- przy publicznym rozważaniu różańca należy zapowiadać odmawiane tajemnice, według przyjętego zwyczaju.

Odpust zupełny

można uzyskać go w oznaczonych dniach:

- Za publiczne odmówienie hymnu **Veni Creator** 1 stycznia i w uroczystość Zesłania Ducha Świętego (odpust cząstkowy za pobożne odmówienie tego hymnu w inne dni).
- Za odmówienie w każdy piątek Wielkiego Postu po przyjęciu komunii świętej modlitwy **Oto ja...** przed obrazem Pana Jezusa Ukrzyżowanego (za odmówienie tej modlitwy w inne dni roku w podobnych warunkach – odpust cząstkowy).
- Za uroczyste odmówienie **Przed tak wielkim Sakramentem...** z wezwaniem i modlitwą w Wielki Czwartek i w uroczystość Bożego Ciała (w innych okolicznościach – odpust cząstkowy).
- Za udział i ucałowanie krzyża świętego w czasie uroczystej adoracji w Wielki Piątek.
- Za odnowienie w jakiegokolwiek używanej formule przyrzeczeń chrztu świętego:
 - a) w czasie nabożeństwa w wigilię Wielkanocy,
 - b) w rocznicę własnego chrztu (w inne dni – odpust cząstkowy).
- Za publiczne odmówienie aktu zadośćuczynienia **O Jezu Najśłodszy, któremu za miłość...** w uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa (w inne dni – odpust cząstkowy).
- Za ucałowanie przedmiotu kultu religijnego (krzyża, różańca, szkaplerza, medalika) poświęconych przez papieża lub biskupa (oprócz odpustów cząstkowych), można uzyskać odpust zupełny w uroczystość św. apostołów Piotra i Pawła. Dodatkowo należy odmówić wyznanie wiary.
- Za publiczne odmówienie aktu poświęcenia rodzaju ludzkiego Jezusowi Chrystusowi w uroczystość Chrystusa Króla (w inne dni odpust cząstkowy). Za nawiedzenie cmentarza z równoczesną modlitwą (może być myślą) za zmarłych, w dniach od 1 do 8 listopada, można codziennie uzyskać odpust zupełny, tylko za zmarłych. Za nawiedzenie cmentarza w inne dni – odpust cząstkowy (również za zmarłych). Za nawiedzenie kościoła lub kaplicy oraz odmówienie **Ojciec nasz** i **Wierzą w Boga** w Dniu Zadusznym. Odpust ten można ofiarować tylko za zmarłych. Za publiczne odmówienie hymnu **Ciebie Boga wysławiamy...** w ostatni dzień roku, jako podziękowanie Panu Bogu za otrzymane łaski (jako podziękowanie w inne dni - odpust cząstkowy).

- Za przyjęcie Pierwszej Komunii Świętej albo za pobożny udział w obrzędach Pierwszej Komunii Świętej. Odpustu zupełnego może dostąpić kapłan odprawiający pierwszą Mszę świętą i wierni, którzy w niej uczestniczą.
- Za udział z pobudek religijnych w uroczystym nabożeństwie eucharystycznym na zakończenie Kongresu Eucharystycznego.
- Za odprawienie rekolekcji przynajmniej przez trzy dni.
- Za uważne wysłuchanie kilku nauk misyjnych i uroczystym zakończeniu misji.
- Za przyjęcie z pobożnym usposobieniem błogosławieństwa papieskiego **Urbi et Orbi** (nawet przez radio lub telewizję).
- Za udział w nabożeństwie podczas wizytacji biskupiej w parafii.
- Za nawiedzenie kościoła parafialnego w dniu święta patrona i 2 sierpnia (Matki Boskiej Anielskiej).
- Za nawiedzenie kościoła, w którym odbywa się synod diecezjalny.
- Za nawiedzenie kościoła lub ołtarza w dniu konsekracji przez biskupa.
- Za nawiedzenie kościoła lub kaplicy zakonnej w uroczystościach Założyciela zakonu.

Gdy nie ma kapłana, który mógłby udzielić umierającemu sakramentów świętych i odpustu zupełnego, udziela go Kościół w chwili śmierci, jeżeli ciężko chory jest “odpowiednio” dysponowany i o ile za życia modlił się. Aby uzyskać odpust, wskazane jest pokazanie umierającemu krzyż. Odpowiednią dyspozycją w godzinie śmierci jest stan łaski uświęcającej i wolność do przywiązywania do jakiegokolwiek grzechu, nawet lekkiego.

Uwaga końcowa: Kościół zachęca wiernych, aby ofiarowali uzyskane odpusty za zmarłych, co może zapewnić odpust zupełny dla siebie w godzinie śmierci. Należy pamiętać jednak, że odpust zupełny, jak i częstkowe można uzyskać tylko dla siebie lub dla zmarłych, nie można ich natomiast ofiarować za osoby żyjące.

Odpust częstkowy

1. Jeśli wierny wykonując swoje obowiązki i znosząc trudy życia wznosi z pokorą i ufnością myśli do Boga, odnowi akty strzeliste, np. **Jezu Chryste, zmiłuj się nad nami.**
2. Jeśli wierny powodowany motywem wiary pośpieszy z pomocą potrzebującym współpracom, pomagając im osobiście lub dzieląc się z nimi swoimi dobrami.
3. Gdy wierny, aby się umartwić, odmówi sobie czegoś dozwolonego ale przyjemnego dla siebie. Warunek ten ma zachęcić wiernych do praktykowania dobrowolnych umartwień.

Wykaz bardziej znanych modlitw, do których przywiązany jest odpust częstkowy:

Anioł Pański...

modlitwa po komunii świętej - **Duszo Chrystusowa..., Wierzę w Boga..., Psalm 129;**

litanie zatwierdzone dla całego Kościoła (obecnie 6);

modlitwa do Matki Boskiej - **Pomnij o Najdobrotliwsza Panno Maryjo...**

antyfony maryjne: **Witaj Królowo..., Pod Twoją obronę...**

za zmarłych - **Wieczny odpoczynek...**

inne:

Ciebie Boga wysławiamy..., O Stworzycielu Duchu przyjdź..., Magnificat

oraz

**odmówienie różańca,
odprawienie Drogi Krzyżowej,
nawiedzenie Najświętszego Sakramentu,
odwiedzenie kościoła lub cmentarza i modlitwą za Ojca Świętego, za zmarłych,
a także za sam znak krzyża świętego.**

Odpust zupełny związany z Koronką do Miłosierdzia Bożego

Na prośbę ks. kard. Józefa Glempa, Prymasa Polski, skierowaną w imieniu całego Episkopatu Polski do Ojca Świętego o udzielenie odpustu zupełnego odmawiającym Koronkę do Miłosierdzia Bożego, Stolica Apostolska odpowiedziała następującym dokumentem:

Dnia 12 stycznia 2002 r.

Penitencjaria Apostolska na mocy uprawnień specjalnie udzielonych jej przez Papieża chętnie przyjmuje przedstawioną prośbę i postanawia, co następuje: **Odpustu zupełnego** pod zwykłymi warunkami (mianowicie sakramentalna spowiedź, Komunia eucharystyczna i modlitwa w intencjach Ojca Świętego) udziela się w granicach Polski wiernemu, który z duszą całkowicie wolną od przywiązania do jakiegokolwiek grzechu pobożnie odmówi **Koronkę do Miłosierdzia Bożego** w kościele lub kaplicy wobec Najświętszego Sakramentu Eucharystii, publicznie wystawionego lub też przechowywanego w tabernakulum. Jeżeli zaś ci wierni z powodu choroby (lub innej słusznej racji) nie będą mogli wyjść z domu, ale odmówią Koronkę do Miłosierdzia Bożego z ufnością i pragnieniem miłosierdzia dla siebie oraz gotowością okazania go innym, to pod zwykłymi warunkami również zyskują odpust zupełny, z zachowaniem przepisów co do “mających przeszkodę”, zawartych w numerach 24 i 25 Wykazu odpustów (“Enchiridii Indulgentiarum”). W innych zaś okolicznościach **odpust będzie częściowy**. Niniejsze zezwolenie zachowa wieczystą ważność, bez względu na jakiekolwiek przeciwne zarządzenia.

+ Alojzy De Magistris
Arcybiskup tyt. Novenris
Pro-Penitencjusz Większy
ks. Jan Maria Gervais

Odpust zupełny można uzyskać raz w ciągu dnia. W momencie śmierci wierny może uzyskać odpust zupełny dodatkowo. Natomiast odpust częściowy można uzyskać wiele razy w ciągu dnia.

Publikacja

Odpusty w Kościele katolickim

Praktyka zyskiwania odpustów przez wiernych w Kościele katolickim ma wielowiekową tradycję. Najnowszą naukę o odpustach podają dwa dokumenty Stolicy Apostolskiej, mianowicie:

1. “Indulgentiarum doctrina” z dnia 1.01.1967 r.
2. “Enchiridion indulgentiarum” z dnia 29.06.1968 r.

W drugim dokumencie znajduje się zatwierdzenie nowego **“Wykazu odpustów”** przez papieża Pawła VI z dnia 15.06.1968 r. oraz bardzo ważna informacja, mianowicie: “...unieważniając ogólne formy udzielania odpustów nie zamieszczony w niniejszym WYKAZIE, znosi ponadto przepisy Kodeksu Prawa Kanonicznego i Pism Apostolskich, dotyczących odpustów, o ile nie są wyliczone w zamieszczonych poniżej normach o odpustach”.

Aby ten drogocenny dar Boży mógł ktoś uzyskać i być przekonany o tym, że go rzeczywiście uzyskał, musi dokładnie zapoznać się z całością nauki o odpustach, zawartą w tych najnowszych dokumentach.

Ponieważ treść tych dokumentów jest dość obszerna i trudno dostępna, dlatego SYNTETYCZNE OPRACOWANIE tych dokumentów w niniejszej broszurce ma zachęcić każdego wiernego (wierzącego) do poznania i umiłowania tego wielkiego daru Bożego.

Wreszcie, każdy powinien podjąć wysiłek zyskiwania tych odpustów codziennie, zwłaszcza zupełnych.

Na podstawie ww. dokumentów został opracowany AFISZ, który podaje w skrócie istotną naukę o odpuszczeniu zupełnym.

Oto treść tego afisza:

ODPUST ZUPEŁNY

Jest to darowanie człowiekowi wobec Boga wszystkich kar doczesnych, należnych za grzechy odpuszczone już co do winy w Sakramencie Pokuty.

Kto uzyska odpust zupełny dla siebie - uniknie kar czyśćcowych.

Kto ofiaruje odpust zupełny za zmarłych - ratuje dusze z czyśćca.

WARUNKI WYMAGANE DO UZYSKANIA ODPUSTU ZUPEŁNEGO

I. Godne przyjęcie Ciała Pańskiego - tzn. po dobrze odprawionej Spowiedzi świętej. Po jednej Spowiedzi świętej można przyjmować wielokrotnie Ciało Pańskie, np. codziennie przez cały miesiąc.

II. Wolność od przywiązania do jakiegokolwiek grzechu, nawet lekkiego - tzn. trzeba wykluczyć na przyszłość dobrowolne i świadome powtarzanie grzechów ciężkich i lekkich, tzn. nie wolno u siebie tolerować złych przyzwyczajzeń lub dobrowolnie trwać w jakimkolwiek nałogu. Brak takiej wolności - wyklucza możliwość uzyskania odpustu zupełnego.

III. Wypełnienie określonej czynności - tych czynności wyznaczył Kościół wiele i są one związane z różnymi okazjami. Niektóre z tych czynności można wypełnić codziennie według własnego wyboru, a mianowicie:

- 1) czytanie przez pół godziny dowolnego fragmentu Pisma Świętego;
- 2) odmówienie jednej części Różańca świętego wspólnie z kimś w dowolnym miejscu lub samemu, ale wówczas tylko w kościele lub w kaplicy;
- 3) adoracja Najświętszego Sakramentu przez pół godziny w kościele lub w kaplicy, nawet gdy Pan Jezus nie jest wystawiony w monstrancji;
- 4) odprawienie Drogi Krzyżowej w kościele, w kaplicy lub na kalwarii.

IV. Modlitwa w intencjach Ojca Świętego - np. “Ojcze nasz” i “Zdrowaś Maryjo” lub jakakolwiek inna modlitwa.

Odpust zupełny jest jednym z największych darów, miłosierdzia Bożego, który człowiek może uzyskać, codziennie i ofiarować za zmarłych. W tym wielkim dziele Bożego miłosierdzia może uczestniczyć każdy katolik, tylko trzeba chcieć i Boga o to prosić. Amen.

Koniec tekstu afisza

Taki afisz jest rozprowadzany w całej Polsce za aprobatą Władzy Kościelnej.

Warunki podane na afiszu wymagają szerszego omówienia i wyjaśnienia. W dokumencie “Enchiridion indulgentiarum” jest najszerzej omówiony warunek określony jako “wykonanie dzieła obdarzonego odpustem” (na afiszu warunek trzeci), norma 26. Są to czynności określone przez Kościół. Z nimi związany jest odpust zupełny.

Wyżej wspomniany dokument podaje 31 takich czynności,

są to:

1. Adoracja Najświętszego Sakramentu przez pół godziny (3).
2. Nawiedzenie jednej z czterech patriarchalnych bazylik rzymskich i odmówienie tam “Ojcze nasz” i “Wierzę”:
 - a) w święto tytułu;
 - b) w jakiegokolwiek święto nakazane;
 - c) jeden raz w roku (11).
3. Pobożne przyjęcie błogosławieństwa papieskiego “Urbi et orbi”, choćby tylko przez radio (12).
4. Pobożne nawiedzenie cmentarza od dnia 1 do 8 listopada i modlitwa na cmentarzu za zmarłych, choćby tylko w myśli (13).
5. Pobożna adoracja i ucałowanie krzyża w Wielki Piątek w czasie uroczystego obrzędu liturgicznego (17).
6. Pobożne odmówienie w każdy piątek Wielkiego Postu po Komunii świętej modlitwy przed obrazem Jezusa Chrystusa ukrzyżowanego: “Oto ja, o dobry i najśladzszy Jezu...” (22).
7. Pobożny udział w obrzędzie Eucharystycznym, jaki zwykle ma miejsce pod koniec Kongresu Eucharystycznego (23).
8. Udział w ćwiczeniach duchowych przez trzy pełne dni (25).
9. Publiczne odmówienie aktu wynagrodzenia Najświętszemu Sercu Jezusowemu w Uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa (26).
10. Publiczne odmówienie aktu poświęcenia rodzaju ludzkiego Chrystusowi Królowi w Uroczystość Chrystusa Króla (27).
11. W godzinie śmierci, gdy wiemy jest odpowiednio dysponowany (28).
12. Pobożne ucałowanie przedmiotów kultu (krzyżyki, szkaplerze, medaliki itp.) w Uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła, jeśli te przedmioty są poświęcone przez papieża lub biskupa. Trzeba także odmówić wyznanie wiary (35).
13. Pobożny udział w kilku naukach misyjnych i uroczystym ich zakończeniu (41).
14. Przyjęcie po raz pierwszy Ciała Pańskiego lub uczestniczenie w takiej pobożnej ceremonii (42).
15. Odprawienie pierwszej Mszy świętej w połączeniu z pewną uroczystością lub pobożny udział w tej Mszy świętej (43).
16. Odmówienie jednej części Różańca świętego wspólnie z kimś w dowolnym miejscu, lub samemu, ale wówczas tylko w kościele lub w kaplicy (48).
17. Jubileusz kapłaństwa (25, 50, 60-lecia) z postanowieniem wobec Boga wiernego wypełniania obowiązków swojego powołania, a także udział w tej Mszy świętej, połączonej z pewną ceremonią (49).
18. Pobożne czytanie Pisma Świętego przez pół godziny (50).
19. Nawiedzenie kościoła stacyjnego w Rzymie i pobożny udział w nabożeństwie stacyjnym (56).
20. Nawiedzenie kościoła (jednorazowo), w którym odbywa się synod diecezjalny i odmówienie tam “Ojcze nasz” i “Wierzę” (58).
21. Odmówienie w sposób uroczysty “Przed tak wielkim Sakramentem...” w Wielki Czwartek w czasie Wieczery Pańskiej lub w Boże Ciało (59).
22. Publiczne odmówienie “Te Deum” w ostatnim dniu roku (60).
23. Publiczne odmówienie “Hymnu do Ducha Świętego” w Nowy Rok lub w Uroczystość Zesłania Ducha Świętego (61).
24. Odprawienie Drogi Krzyżowej przed stacjami zatwierdzonymi przez Kościół (63).
25. Nawiedzenie kościoła parafialnego w święto tytułu (Patrona) i pobożne odmówienie w nim “Ojcze nasz” i “Wierzę” (65).

26. Pobożne nawiedzenie kościoła parafialnego w dniu 2 sierpnia (tzw. odpust Porcjunkuli) i odmówienie w nim "Ojcze nasz" i "Wierzę" (65).
27. Pobożne nawiedzenie kościoła lub ołtarza w samym dniu konsekracji i odmówienie w nim "Ojcze nasz" i "Wierzę" (65).
28. Nawiedzenie kościoła w Dniu Zaduszny m lub w najbliższą niedzielę, lub w Uroczystość Wszystkich Świętych i odmówienie w nim "Ojcze nasz" i "Wierzę" (67).
29. Pobożne nawiedzenie kościoła lub kaplicy zakonnej w Uroczystość Świętego Założyciela i odmówienie w nim "Ojcze nasz" i "Wierzę" (68).
30. Udział w świętej czynności, w której przewodniczy wizytator (np. biskup) z okazji wizytacji pasterskiej (69).
31. Odmówienie przyrzeczeń Chrztu świętego w Wielką Sobotę w czasie nabożeństwa lub w rocznicę własnego Chrztu świętego (70).

Uwaga: Numery podane w nawiasie wskazują numer kolejny danej czynności podanej w "Wykazie Odpustów".

Oprócz tego Wykazu zostały przyznane jeszcze dwa odpusty zupełne dla następujących czynności:

1. Za pobożne uczestniczenie w nabożeństwie zwanym "Gorzkie Żale" jeden raz w tygodniu w okresie Wielkiego Postu, tylko na terenie Polski.
2. Za nawiedzenie Bazyliki Mniejszej w całym świecie i odmówienie w niej "Ojcze nasz" i "Wierzę":
 - a) w uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła;
 - b) w święto tytułu (Patrona) kościoła;
 - c) w święto Porcjunkuli (2 sierpnia);
 - d) jeden raz w ciągu roku według własnego uznania.

Wszystkie wyżej wymienione czynności są szczegółowo omówione w dokumencie "Enchiridion indulgentiarum". Najważniejsze z nich podajemy poniżej. Wśród czynności obdarzonych odpustem zupełnym są cztery takie, które można wypełnić codziennie. Każdy wierny może więc wybrać codziennie, jedną z nich według własnego uznania. Te cztery czynności są podane na afiszu (III warunek), ale dwie z nich trzeba szerzej omówić.

Oto wyjaśnienie czynności odnośnie do modlitwy różańcowej:

"Dla uzyskania odpustu zupełnego za odmówienie Różańca świętego określa się następujące warunki:

1. Wystarczy odmówić tylko jedną część Różańca świętego (tzn. 5 dziesiątków). Jednakże te pięć dziesiątków należy odmówić w sposób ciągły.
2. Z modlitwą ustną należy połączyć pobożne rozważanie tajemnic.
3. W odmawianiu publicznym (w czasie nabożeństwa) tajemnice winny być zapowiadane zgodnie z zatwierdzoną miejscową praktyką. W prywatnym zaś odmawianiu (tylko w kościele lub w kaplicy publicznej) wystarczy, że wiemy łączy z modlitwą ustną rozważanie tajemnic. Odpust może stać się zupełny, gdy odmawia się Różaniec w kościele, w kaplicy publicznej, w rodzinie, we wspólnocie zakonnej, w pobożnym stowarzyszeniu" (Ench. ind., nr 48).

Szerszego omówienia wymaga także czynność podana na afiszu odnośnie do odprawiania Drogi Krzyżowej.

Odpust zupełny związany z odprawieniem Drogi Krzyżowej omawia szerzej wyżej wymieniony dokument w numerze 63, mianowicie:

- "1. Pobożne ćwiczenie należy odprawić przed stacjami Drogi Krzyżowej zatwierdzonej przez Władzę Kościelną.
2. Dla odprawienia Drogi Krzyżowej wymaga się tylko pobożnego rozważania męki i śmierci Chrystusa. Nie jest zatem rzeczą konieczną rozmyślanie o poszczególnych tajemnicach każdej stacji.

3. Wymaga się jednak przechodzenia od jednej stacji do drugiej. Jeżeli jednak tę praktykę odprawia się publicznie i wszyscy biorący udział nie mogą bez zamieszania przechodzić od stacji do stacji, wystarczy, jeżeli przechodzi prowadzący Drogę Krzyżową, podczas gdy inni pozostają na swoim miejscu.

4. Przeszkodzeni (np. chorzy) mogą uzyskać taki sam odpust, jeżeli przynajmniej przez pół godziny będą pobożnie czytać i rozważać o męce i śmierci Pana naszego Jezusa Chrystusa".

Najbardziej znaczącym dla żyjącego katolika jest **odpust zupełny określony na godzinę śmierci**. Papież Paweł VI ogłosił (Ind. doc., norma 1-8): "Jeżeli nie i ma kapłana... Święta Matka Kościół łaskawie mu (konającemu) udziela, **o ile jest odpowiednio dysponowany**, odpustu zupełnego, który uzyskuje w momencie śmierci, byleby za życia miał zwyczaj odmawiania jakichkolwiek modlitw. Do uzyskania tego odpustu chwalebna jest rzeczą posługiwać się krucyfiksem lub krzyżem. **Taką odpowiednią dyspozycją w godzinie śmierci** jest stan łaski uświęcającej i wolność od przywiązania do jakiegokolwiek grzechu, nawet lekkiego" (por. Ench. ind. nr 28).

Kościół więc zachęca wiernych, by ofiarowali wszystkie odpusty przez całe życie za zmarłych, ponieważ taka częsta praktyka wytwarza w człowieku tę właśnie odpowiednią dyspozycję, dzięki której uzyska na pewno odpust zupełny dla siebie w godzinie śmierci. Odpustów, tak zupełnych jak i częściowych, nie można ofiarować za żywych, ratując zaś dusze czyśćcowe - spełnia człowiek wspaniałe uczynki miłosierdzia.

"Odpust związany z jakimś świętem uważa się za przeniesiony na ten dzień, na który przenosi się samo święto lub prawnie przynajmniej jego zewnętrzną uroczystość" (Ench. ind., norma 17).

"Jeżeli do uzyskania odpustu związanego z jakimś dniem jest wymagane nawiedzenie kościoła lub kaplicy, to może ono mieć miejsce od południa dnia poprzedzającego aż do północy kończącej dzień oznaczony" (tamże, norma 18).

"Dzieło przepisane dla uzyskania odpustu zupełnego, a związane z kościołem lub kaplicą, obejmuje ich pobożne nawiedzenie, w czasie którego należy odmówić Modlitwę Pańską i symbol wiary, tzn. "Ojcze nasz" i "Wierzę" (tamże, norma 25).

"Po jednej Spowiedzi Sakramentalnej można uzyskać wiele (plures) odpustów zupełnych. Natomiast po jednym przyjęciu Ciała Pańskiego i po jednej modlitwie w intencjach Ojca Świętego uzyskuje się tylko jeden odpust zupełny" (tamże, norma 28).

"Warunek dotyczący modlitwy w intencjach Ojca Świętego wypełnia się całkowicie przez odmówienie «Ojcze nasz» i «Zdrowaś». Pozostawia się jednak wiernym możliwość odmówienia jakiegokolwiek innej modlitwy, zgodnie z ich pobożnością" (tamże, norma 29).

"Odpust zupełny" można uzyskać tylko jeden raz w ciągu dnia. Jednakże w momencie śmierci wierny może uzyskać odpust zupełny, chociażby tego dnia uzyskał już wcześniej inny odpust zupełny" (Ench. ind., norma 24). **Odpustów częściowych** (już bez określenia terminu, np. 100 dni... itp.) można uzyskać wiele każdego dnia.

Szczególną skuteczność w ratowaniu dusz czyśćcowych widzi Kościół w każdej odprawionej Mszy świętej. W normie 21 (Ench. ind.) czytamy; "Święta Matka Kościół wyraża jak największą troskę o zmarłych. Znosząc zatem jakikolwiek przywilej w tej materii stwierdza, że zmarłym można przychodzić z pomocą najbardziej przez każdą ofiarę Mszy świętej".

Kto może uzyskać odpust zupełny lub częściowy?

"Aby ktoś był zdolny uzyskać odpust musi być:

- 1) ochrzczony,
- 2) wolny od ekskomuniki,
- 3) w stanie łaski uświęcającej przynajmniej pod koniec wypełniania przepisane dzieła,
- 4) poddany udzielającemu odpust, np. biskupowi lub papieżowi" (Ench. ind. norma 22).

"Kto zaś jest zdolny do uzyskania odpustu, wtedy go rzeczywiście uzyskuje, gdy ma przynajmniej ogólną intencję zyskiwania odpustu i wypełnia w określonym czasie nakazane czynności w sposób należyty, przewidziany w nadaniu odpustu" (tamże, norma 22, par. 2).

W nawiązaniu do powyższego sformułowania, **iż wierny rzeczywiście uzyskuje odpust** (np. zupełny), trzeba wyjaśnić, że Kościół w ciągu wieków zwalczał dwie skrajne tendencje w nastawieniu wiernych co do możliwości uzyskania odpustów oraz co do ich wartości. Tendencja pierwsza - to błędne mniemanie o zbyt łatwej możliwości uzyskania odpustu, nawet zupełnego. Natomiast druga tendencja - to lekceważenie wartości odpustu (zwłaszcza zupełnego) lub powątpiewanie, a nawet zaprzeczanie możliwości uzyskania odpustu; Skrajnym przypadkiem drugiej tendencji - to powątpiewanie i zaprzeczanie kompetencji Kościoła co do udzielania takich nadzwyczajnych darów.

Aby nie ulec pokusie przychylenia się do którejkolwiek z tych wyżej wymienionych błędnych tendencji, należy koniecznie trzymać się wyraźnych ostrzeżeń Kościoła w tej materii, mianowicie: "Kościół wszakże poskramiając i korygując nadużycia, uczy i nakazuje, że należy zachować w Kościele praktykę odpustów, wielce zbawienną dla ludu chrześcijańskiego i potwierdzoną powagą świętych soborów, a stosuje karę wyłączenia (z Kościoła) w stosunku do tych, którzy głoszą, iż są one albo niepotrzebne, albo że Kościół nie ma władzy ich udzielania" (Ind. doc. p. 8).

Papież Leon X już na początku XVI wieku w obronie odpustów w Kościele katolickim wydał bullę ("Cum postquam", 1518 r.) z następującym sformułowaniem: "Aby nikt nie mógł powołać się na nieznajomość nauki Kościoła rzymskiego odnośnie do odpustów i ich skuteczności albo usprawiedliwiać się pozorem takiej niewiedzy, albo ratować się zmyślnym oświadczeniem... Dlatego (wyjaśniamy, że) wszyscy, tak żyjący, jak zmarli, którzy rzeczywiście te odpusty uzyskali, są uwolnieni od tak wielkiej kary doczesnej, należącej się według sprawiedliwości Bożej za ich uczynkowe grzechy, według miary odpowiadającej udzielonemu i otrzymanemu odpustowi. Postanawiamy władzą apostołską i mocą obecnego pisma, że tak powinni wszyscy utrzymywać i głosić pod karą wyłączenia przez sam fakt (ipso facto) ze społeczności wiernych" (z Kościoła).

Papież Paweł VI, dla podkreślenia wielkiej wartości odpustów, precyzuje dotychczasową naukę Kościoła o odpustach i wprowadza nowe wymogi, mianowicie: "Dla uzyskania odpustu wymaga się, aby z jednej strony były wypełnione dobre uczynki, a z drugiej strony, aby wierny posiadał odpowiednie dyspozycje, mianowicie: aby miłował Boga, miał nienawiść do grzechu, pokładał nadzieję w zasługach Chrystusa Pana" (Ench. ind., p. 10). W normie 7 (Ench. ind.) ogłasza Papież najtrudniejszy warunek do uzyskania odpustu zupełnego, mianowicie: "Wymaga się ponadto wykluczenia wszelkiego przywiązania do jakiegokolwiek grzechu, nawet powszedniego".

W tym dokumencie papieskim czytamy dalej: "Cel, jaki sobie stawia władza kościelna w udzielaniu odpustów, tkwi nie tylko w tym, aby wspomóc wiernych w usunięciu należnych kar, lecz także w tym, aby wiernych skłonić do wykonywania uczynków pobożności, pokuty i miłości - zwłaszcza takich, które przyczyniają się do wzrostu wiary i dobra wspólnego" (Ind. doc., p. 8). Jeśli wierni ofiarują odpusty za zmarłych, praktykują w szczególniejszy sposób miłość, a gdy myślą o sprawach niebieskich (nadprzyrodzonych) - lepiej układają sprawy doczesne" (tamże).

Dalej wyjaśnia papież Paweł VI: "Zostaje przeto zachowany porządek miłości, w którym włącza się odpuszczenie kar przez skorzystanie ze skarbcza Kościoła. Naczelne miejsce miłości w życiu chrześcijańskim zostaje również wzmocnione odpustami" (Ind. doc., p. 11). "Również i dziś Kościół zachęca wszystkich swoich wiernych, aby rozważyli i zastanowili się, jak wielkie znaczenie ma praktyka zyskiwania odpustów dla poszczególnych wiernych, a nawet dla rozwoju całej wspólnoty chrześcijańskiej" (tamże, p. 9).

Zyskiwanie więc odpustów zupełnych jest wyjątkowo wielce zbawienną praktyką, ale trzeba zawsze pamiętać, że pierwszorzędnymi środkami uświęcenia są Sakramenty święte. Odpust zupełny bowiem można uzyskać tylko po właściwym przyjęciu Sakramentów świętych, tzn. po dobrze odprawionej Spowiedzi świętej i po godnym przyjęciu Ciała Pańskiego. Wierni przyjmując Sakramenty święte, nie zawsze rezygnują na przyszłość z dobrowolnych grzechów lekkich, a nawet ciężkich. Skutkiem takiego niewłaściwego nastawienia występują u bardzo wielu katolików ciężkie nałogi i złe przyzwyczajenia, dlatego papież Paweł VI przestrzega w swoim nauczaniu: "Odpustów nie można uzyskać bez szczerzej wewnętrznej przemiany (metanoia)..." (Ind. doc., p. 11).

Z tej nauki papieża Pawła VI wynika, że odpust zupełny jest uwieńczeniem dzieła nawrócenia się chrześcijanina i stanowi doping do zdecydowanego wkroczenia na drogę nawrócenia, czyli własne-

go uświęcenia. A zatem - nawrócenie i mocne postanowienie trwania w nim stanowi zasadniczy wymóg, a zarazem zachętę do uzyskania odpustu zupełnego.

Po dokładnym zapoznaniu się z całością nauki Kościoła o odpuscie zupełnym, można zauważyć, że uzyskanie tego odpustu jest bardzo trudne. Kościół natomiast stawia takie wymagania dlatego, aby uświadomić wiernym, że chodzi o bardzo wielkie dobro. Ale jeśli już ktoś z wielkim wysiłkiem i samozaparciem spełni wszystkie wymagania, ma prawo wierzyć, że odpust zupełny uzyskał i tym samym trwa w stanie nawrócenia i uświęcenia. W taki też sposób wypełnia nagle wezwanie Pana Jezusa: "Szukajcie najpierw Królestwa Bożego..., nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię..."

Wielką zachętą do zyskiwania odpustów zupełnych może być wskazanie na praktyczne skutki tychże odpustów. Takie właśnie wskazanie sformułował ks. Marian Pastuszko w książce pt. "Duszpaństwo w świetle Nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego" (ATK, Warszawa 1985 r.), mianowicie: "Kto uzyskuje odpust zupełny, jest w takim stanie, jak zaraz po Chrzcie świętym. Gdyby umarł, poszedłby wprost do nieba" (dz. cyt., s. 146).

Tak więc nauka Kościoła przekonuje nas, że odpust zupełny jest wyjątkowo wielkim darem miłosierdzia Bożego, ale w szczególny sposób uzależnionym od współpracy człowieka z łaską Bożą. Natomiast **odpusty częściowe** można uzyskać zasadniczo za każdą pobożną czynność **wykonaną: na zewnątrz** np. znak krzyża świętego, używanie wody święconej, odwiedzenie kościoła... **lub w myślach** np. rozmyślanie, rachunek sumienia, akt żalu doskonałego... **lub w mowie**, np. pobożne wymawianie aktów strzelistych.

Oto przykładowo niektóre akty strzeliste uczynione w mowie lub w myśli, ale od serca:

1. Niech będzie Bóg uwielbiony
2. Bogu niech będą dzięki
3. Bądź uwielbiona Trójco Przejnajsświętsza
4. Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus
5. Boże, bądź miłościw mnie grzesznemu
6. Boże, wspomóż mnie... wzmocnij mnie... zbaw mnie
7. Boże, ofiaruję Ci moją wolę, ciało i duszę moją
8. Jezu cichy i serca pokornego uczyni serca nasze według Serca Twego
9. Serce Jezusa, w Tobie pokładam nadzieję
10. Najświętsze Serce Jezusa, zmiłuj się nad nami
11. Pan mój i Bóg mój... Bóg mój i wszystko moje
12. Panie, pomnóż naszą wiarę, nadzieję i miłość
13. Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu
14. Jezu, Maryjo, Józefie św. bądźcie przy mnie w godzinie śmierci (przy konaniu)
15. Jezu, ufam Tobie
16. Boże, w ręce Twoje oddaję ducha mego
17. Dobry Jezu a nasz Panie, daj im wieczne spoczywanie
18. Matko najświętsza. Tyś moją nadzieją
19. Królowo bez zmyły pierworodnej poczęta, módl się za nami, którzy się do Ciebie uciekamy
20. O Jezu, z miłości ku Tobie żałuję za wszystkie moje grzechy całego życia (akt żalu doskonałego)

A więc: każde pobożne westchnienie, pochodzące od serca, jest aktem strzelistym, za który można uzyskać **odpust częściowy**.

Od Autora

Wielu katolików chciałoby mieć jakąś moralną pewność, że ich wysiłki do uzyskania odpustu zupełnego są skuteczne, i że ten odpust zupełny rzeczywiście uzyskają.

Pan Jezus poucza nas, abyśmy wypełniali naukę Bożą, ponieważ tylko w ten sposób naprawdę miłujemy Boga. Kto zaś miłuje Boga, ten na pewno otrzyma wszystkie dary Boże, o które prosi, także i odpust zupełny. Ale, żeby naukę Bożą wypełnić - trzeba ją najpierw poznać. I tu wielu katolików ma zastrzeżenie, czy aby dostatecznie znają naukę Bożą. Dla sprawdzenia siebie, na ile znam naukę

Bożą, może posłużyć mały katechizm katolicki. Jest on opracowany do pamięciowego opanowania. Dla łatwiejszego nauczania się i zapamiętania jest podzielony na pięć grup, częściowo według hierarchii ważności, a częściowo metodycznie. Dokładne poznanie katechizmu, codzienne zgłębianie jego treści i nieustanne wysiłki wprowadzania jego treści w życie - mogą być tą moralną gwarancją, że w swoim życiu wypełniam naukę Bożą. To właśnie jest droga, na której człowiek się uświęca, a odpust zupełny może uzyskać tylko ten, kto usilnie stara się o własne uświęcenie. Poniżej podaję tekst tego katechizmu.

Katechizm katolicki

I. Prawdy najważniejsze:

- 8 błogosławieństw,
- 6 prawd wiary,
- 3 rzeczy ostateczne człowieka.

II. Ożywiają wiarę:

- 7 Sakramentów Świętych,
- Dary Ducha Świętego,
- Uczynki miłosierdzia:
- 7 względem duszy;
- 7 względem ciała;
- 3 najprzedniejsze dobre uczynki

III. Przykazania:

- 10 przykazań Bożych,
- 5 przykazań kościelnych,
- 2 przykazania miłości,
- 2 przykazania natury.

IV. Grzechy:

- 9 grzechów cudzych,
- 7 grzechów głównych,
- 6 grzechów przeciw Duchowi Świętemu,
- 4 grzechy wołające o pomstę do nieba.

V. Cnoty:

- 7 cnót głównych,
- 4 cnoty kardynalne,
- 3 cnoty Boskie.

AD I - PRAWDY NAJWAŻNIEJSZE

Osiem błogosławieństw:

1. błogosławieni ubodzy w duchu,
2. błogosławieni cisi,
3. błogosławieni, którzy płaczą,
4. błogosławieni, którzy pragną sprawiedliwości,
5. błogosławieni miłosierni,
6. błogosławieni czystego serca,
7. błogosławieni pokój czyniący,
8. błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości.

Sześć prawd wiary:

1. Jest jeden Bóg
2. Bóg jest sędzią sprawiedliwym, który za dobre uczynki wynagradza, za złe karze.
3. Są Trzy Osoby Boskie: Bóg Ojciec, Syn Boży, Duch Święty.
4. Syn Boży stał się człowiekiem i umarł na krzyżu dla naszego zbawienia.
5. Dusza ludzka jest nieśmiertelna.
6. Łaska Boża jest do zbawienia konieczna.

Trzy rzeczy ostateczne człowieka:

1. śmierć
2. Sąd Boży
3. niebo albo piekło

AD II - OŻYWIAJĄ WIARĘ

Siedem Sakramentów świętych:

1. Chrzest
2. Bierzmowanie
3. Najświętszy Sakrament
4. Pokuta
5. Namaszczenie Chorych
6. Małżeństwo
7. Kapłaństwo

Siedem darów Ducha Świętego:

1. mądrości,
2. rozumu,
3. umiejętności,
4. rady,
5. męstwa,
6. pobożności,
7. bojaźni Bożej

Uczynki miłosierdzia względem duszy:

- grzesznych upominać
- nie umiejących pouczać
- wątpiącym dobrze radzić
- strapionych pocieszać
- krzywdy cierpliwie znosić
- urazy chętnie darować
- modlić się za żywych i umarłych

Uczynki miłosierdzia względem ciała:

- łaknących nakarmić,
- spragnionych napoić,
- nagich przyodziać,
- podróżnych w dom przyjąć,
- więźniów pocieszyć,
- chorych odwiedzać,
- umarłych pogrzebać.

Trzy najprzedniejsze dobre uczynki:

1. modlitwa,
2. post,
3. jałmużna.

AD III - PRZYKAZANIA

Dziesięć przykazań Bożych:

1. Nie będziesz miał bogów cudzych przede mną.
2. Nie będziesz brał imienia Pana Boga nadaremno.
3. Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.
4. Czcij ojca twego i matkę twoją.
5. Nie zabijaj.
6. Nie cudzołóż.
7. Nie kradnij.
8. Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu twemu.
9. Nie pożądaj żony bliźniego twego.
10. Nie pożądaj żadnej rzeczy bliźniego twego.

Pięć przykazań kościelnych:

1. W niedziele i święta nakazane uczestniczyć we Mszy świętej i powstrzymać się od prac niekoniecznych.
2. Przynajmniej raz w roku przystąpić do sakramentu pokuty.
3. Przynajmniej raz w roku w czasie wielkanocnym, przyjąć Komunię świętą.
4. Zachowywać nakazane posty i wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych, a w okresach pokuty powstrzymać się od udziału w zabawach.
5. Troszczyć się o potrzeby wspólnoty Kościoła.

Dwa przykazania miłości:

1. Będziesz miłował Pana Boga: z całego serca, z całej duszy, ze wszystkich myśli i ze wszystkich sił swoich.
2. Będziesz miłował bliźniego twego jak siebie samego.

Dwa przykazania natury:

1. Nie czyń drugiemu, co tobie niemiło.
2. Wszystko, co chcesz, aby ci ludzie czynili - czyń im także.

AD IV - GRZECHY

Dziewięć grzechów cudzych:

“Grzech cudzy popełnia ten, kto innych naraża na grzech”:

Przed grzechem	W czasie grzechu	Po grzechu
pobudzać	milczeć	nie karać
radzić	zezwać	bronić
nakazywać	pomagać	pochwalać

Siedem grzechów głównych:

1. pycha,
2. chciwość,
3. zazdrość,
4. nieczystość,
5. nieumiarkowanie w jedzeniu i piciu,
6. gniew,
7. lenistwo.

Sześć grzechów przeciw Duchowi Świętemu:

1. Grzeszyć zuchwale w nadziei miłosierdzia Bożego.
2. Wątpić o łasce Bożej.
3. Jakiejś prawdzie chrześcijańskiej sprzeciwiać się.
4. Bliźniemu łaski Bożej zazdrościć.
5. Zatwardziałość wobec natchnień Ducha Świętego.
6. Odkładanie pokuty aż do śmierci.

Cztery grzechy wołające o pomstę do nieba:

1. umyślne zabójstwo.
2. grzech sodomski.
3. uciskanie ubogich, wdów i sierot.
4. zatrzymywanie zapłaty pracownikom.

AD V - CNOTY

Siedem cnót głównych:

1. pokora,
2. szczodropliwość,
3. życzliwość,
4. czystość,
5. umiarkowanie w jedzeniu i piciu,
6. cierpliwość,
7. gorliwość w dobrym.

Cztery cnoty kardynalne:

1. roztropność,
2. sprawiedliwość,
3. wstrzemięźliwość,
4. męstwo.

Trzy cnoty Boskie:

1. wiara,
2. nadzieja,
3. miłość.

Przedstawione tu najważniejsze dane katechizmowe stanowią syntezę i rdzeń nauki katolickiej. Prawdy powyższe są punktem wyjścia do poznania tajemnic wiary i kośćcem wiedzy religijnej potrzebnej człowiekowi do uświęcenia. Ustawiczne zgłębianie tych prawd tworzy silny fundament wiary. Zachodzi więc zawsze pilna konieczność poznania całego katechizmu, by można go było wcielać w życie.

Kiedy już się pozna tę najistotniejszą naukę Bożą - wtedy może zrodzić się nowa wątpliwość, czy aby tę naukę Bożą należycie wypełniam. W tej sprawie może zdecydować przede wszystkim własne dobre sumienie.

Chcąc mieć dobre sumienie należy często, nawet codziennie, przeprowadzać rachunek sumienia, najlepiej przy pomocy jakiegoś wzorca. Taką pomocą może być broszura pt. "Rachunek sumienia dla dorosłych" opracowana przez tegoż autora i zatwierdzona przez władzę kościelną (Ks. bp dr Damian Zimoń, 1988 r.). Celem tej broszury jest właśnie pomoc w uzdrowieniu skrzywionych sumień i dla odprawienia dobrej Spowiedzi świętej.

Wszystkie warunki wymagane do uzyskania odpustu zupełnego można należycie wypełnić dopiero wtedy, gdy sumienie jest dobre. Natomiast dobrze odprawiona Spowiedź święta jest punktem wyjścia do skutecznego wypełnienia pozostałych warunków dla uzyskania odpustu zupełnego. Najlepszym zaś sprawdzianem dobrego sumienia i dobrze odprawionej Spowiedzi świętej jest wewnętrzna radość płynąca z przeżywania przyjaźni z Bogiem. To jest właśnie **metanoia**, czyli zdecydowana wola ciągłego uświęcania się przez całe życie.

Tylko taka dyspozycja daje moralną pewność, że wierny rzeczywiście odpust zupełny uzyskuje (por. Ench. ind. norma 22, par. 1).

Zyskiwanie odpustów, zwłaszcza zupełnych, jest wielką praktyką uczynków miłosierdzia względem dusz. Są to przede wszystkim uczynki wiary.

Oto niektóre słowa zachęty Pana Jezusa do uczynków z wiary:

"Wszystko możliwe jest dla tego, kto wierzy" (Mk 9,23).

"Kto z Boga jest, słów Bożych słucha" (J 8,47).

"Jeśli kto zachowa naukę moją, nie zazna śmierci na wieki" (J 8,51).

"Jeśli wytrwacie w nauce mojej, staniecie się prawdziwie uczniami moimi i poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli" (J 8,32).

"Proście, a będzie wam dane; szukajcie, a znajdziecie; kołaczcie, a otworzą wam" (Łk 11,9).

"Nie gromadźcie sobie skarbów na ziemi... Gromadźcie sobie skarby w niebie... Bo gdzie jest twój skarb, tam będzie serce twoje" (Mt 6,19).

"Większa będzie radość w niebie z jednego grzesznika, który się nawraca, niż z dziewięćdziesięciu dziewięciu sprawiedliwych..." (Łk 15,7).

"Chodźcie, dopóki macie światłość... wierzcie w światłość, abyście byli synami światłości" (J 12,36).

"Kto wierzy we mnie, będzie także dokonywał tych dzieł, których ja dokonuję, owszem i większe od tych uczyni, bo ja idę do Ojca" (J 14,6)... "a gdy odejdę i przygotuję wam miejsce (w niebie), przyjdę powtórnie i zabiorę was do siebie" (J 14,3).

"Wy jesteście przyjaciółmi moimi, jeżeli czynicie to, co wam przykazuję" (J 15,14).

"Jeżeli we mnie trwać będziecie, a słowa moje w was, poproście o cokolwiek chcecie, a to wam się spełni... Wytrwajcie w miłości mojej. Jeśli będziecie zachowywać moje przykazania, będziecie trwać w miłości mojej... To wam powiedziałem, aby radość moja w was była i aby radość wasza była pełna" (J 15,7-11).

Opracowanie publikacji o odpustach

o. Bonifacy H. Knapik, OFM

Nihil obstat

o. dr Gaudenty Kustus, OFM, cenzor

Katowice-Panewniki, dnia 7.07.1988 r.

Zezwolenie władzy zakonnej

o. dr Joachim Mazurek, OFM, prowincjał

Katowice-Panewniki, dnia 7.07.1988 r.

L.dz. 47/P/1988

Imprimatur

Ks. bp Józef Kurpus, Wikariusz Generalny

Katowice, dnia 26.10.1989 r.

Nr VI-1686/89